

Gulliver

A prima kaucsuk cipősarok a kaucsuk sarkok királya

rendkívül olcsó, mert kaucsukból készült.

ROZSNYÓ fürdő

Meleg vasas gyógyfürdő.

Radioaktív iszap. Vizgyógyintézet. Tiszviselők klimatikus gyógyudulója és nyaralótépe a Tatrák alján, kulturális központban. Páratlan gyógyhatás a vérszegénység és a neurasthenia esetében. Levegője szilvást, klmájja előző Turisztacentrum Vasut. Posta Távirat. Telefon. Vizezeték. Villanyvilágítás. Társaskocsi járatok.

Teljes penzió 5 koronától. PROSPEKTUST KÜLD A FÜRDŐGONDNOKSÁG.

BADEN WIEN MELLETT. PENSION MELANIE

Előkelő családi otthon, legszebb felfűtés, a főhegyi villák közelében, előkelő konyha. — Kert. — Villamos, vasuti megállóhely. — Helyközi telefon 246. — Egész éven át nyitva. — Tulajdonos: Melly Mayer von Maybach. Prospektust küld Blochner J. hirdetője, Budapest, IV., Semmelweis-utca 4. sz.

Tátra-Virág völgy

a Tátra lábánál, szőlői és portói védett klimatikus gyógy- és nyaralóhely, vizgyógyintézettel Poprád város közelében. Innen a Dobsina Jégbarlang legközelebbi útján érhető el. Omnibus közlekedés minden vonat- hoz. Javakra: Basodov, neurasthenia, vérszegénység, sápkór, idegesség, gyomor- és bélbajok stb. betegségeknek alkalmas fővárosi orvos. Egy minden kényelemmel berendezett 4 szobás villa is kiadó.

Allami hivatalnok az elő- és utóidénybe szobákról 50% engedményt élveznek. Étkezés naponta a penzionon: reggel 2, délután 4 és este 2 fogás 5 koroná. Kiváratna prospektust küld Tátra-Virág völgy gondnoksága.

Parádi-arsen

MIG eddig a régi borbetegek, a legkülönbözőbb súlyos idegbajok, a sápkór, a női arczok elégtelenítő patanások s a női nem szervek folyással kombinált hurutos megbetegedéseinek kezelésénél csekély értékű idegen vizekre voltunk utalva, addig utjabban a vízben vastartalommal oly kicsiny van, mely minden eddigi arsen-savas viznél (Rozsnyó Levele) hatásosabb, és könnyebben emészthető s manapság már, minthogy legelőkelőbb orvosi tekintélyeink felkarolják s a fogysztók egész serege dicsőri hatásait, huzánkban csaknem kizárólagos keresztnek örvend. — Egy postládá (7 palack) parádi arsen vastartalmu gyógyvizet Magyarország összes postállomásaira 6 K 50 f.-ért bérn. szállít a forráktár

EDESKUTY L. cs. és kir. udv. szálító BUDAPESTEN.

Kapható minden gyógytárban és megbízható fűszerkereskedésben.

Balatonfüredi szanatorium és gyógyfürdő

Természetes szénsavas iszapfürdők és balatonfürdők. Ivókúra. Fizikai és diétetika gyógyintézet az összes nebetegségek számára. különös tekintettel a szív- és érrendszer, vese megbetegedéseknél és női bajoknál. Csukorbetegségek ivó-alkalizáló-és diétetikus kúra. Idegbetegek számára az összes modern gyógyeszközzel felszerelve. Soványító- hízó-kúra. Röntgen- és chemia-laboratorium Zander-intézet. Inhalatorium. — Egész éven át nyitva. — Prospektussal és felvilágosítással szolgál a Fürdőigazgatóság.

lobelbad

GYÓGYFÜRDŐ GRÁC MELLETT SZANATORIUMMAL

Gyomor- és bélbetegeknek, idegeseknek, ülőlékeknek és legesőhurutosoknak. Diéta kurák. Hízó és soványító kurák.

SPORTKURÁK Lehmann-kurák. Villamos- és vizgyógykezelések. Nap- és légfürdők. Ujítások: Nagyszabású sporttelepek (golf-, tennis-, football-, teko-, croquet-pályák, nyitott lovarda, vadászterület, csejölővölde). Kétezer négyzetméteres rádiómos vizű 25 C°-os szabad thermalfürdő. Másoldali szanatórium: új és pensó-árak. Magyar orvos, magyar levelezés és prospektus. Megnyitás május 1-én. Előidényben küldi kedvezmény. Cím: Tobelbad bei Grác.

MARGIT gyógyforrás, Bereg m.

A gyomor, belek, húgyóhólyag s különösen a légzőszervek hurutos bántalmainál igen jó hatású még akkor is, ha vérzések esete íorog fenn. Megrendelhető: EDESKUTY L.-nál Budapest és a forrás közeliségénél, Munkácson.

Aranyér

egyedüli gyógyszer «Hemoroidin» gyógykenőcs, mely fájdalomt teljesen megszünteti. 3.45 f bekl. dcsenélajánlja bórmentve Gözsy gyógyszerárában, Csikszereoda.

RENDELÉSNÉL SZIVESKEDJÉK LAPUNKRA HIVATKOZNI

Kénes gyógyfürdő BADEN WIEN MELLETT

NAGYFOKU RADIOAKTIVITÁS. 1913-ban: 32,366 fürdővendég. Kiváló gyógyerejű kénesforrások iszapcsomagolások: csúz, köszvény, ischias, izzadmányok, benu-lás, neuralgia, görvélýkór, borbajok, fémmérgezés ellen. — «HERZOGHOF» városi fürdőszálloda. — Elsőrangú ház. Interurbán telefont, Melegviz, fénnyelző. Továbbá elsőrangú szállodák, penziók, éttermek, vendéglők és üzletek. Fürdőidény egész éven át. Prospektus ingyen. Felvilágosítással szolgál a FÜRDŐIGAZGATÓSÁG BADEN, vagy BLOCKNER J. hirdetőiroda, Bpest, IV., Semmelweis-u. 4., hol prospektust kapható.

Régi hírneves kénes gyógyfürdő VARASD-TÖPLITZ

(Korvátország). — Vasutr. posta, telefon- és távirat-állomás. Új gyógyszálloda villanyvilágítással. Hírneves radioaktív hőforrás +88° C. Prospektus Ajánlva: kőszvény, mell-, máj-, gyomor- és bélbántalmaknál. Ivókurák: makacs torok, gégecsúz, ischias stb. nél. Elektr. massage, iszap-, szénsavas és napfürdők és forrólég kezelés. Egész éven át nyitva. Modern kényelem. Új szállodák. Messé könyvek. Katonaszene. Fürdőorvos: Dr. LOCHERT J.

SZOBRÁNCZ GYÓGYFÜRDŐ Ungmégvában.

Glauber-sós, hideg, kénes, sós viz. Gyomor- és máj-betegek magyar Karlsbadja. Fürdőidény: május 15-től szeptember 13-ig. Előidény: május 15-től június 1-ig. Utóidény: szeptember 1-től szeptember 13-ig. 30% árengedménnyel a lakásoknál. Ez a maga nemében páratlan gyógyvíz, mint ivógyóymód biztos segélyt nyújt gyomor- és bélbajoknál s alhasi pangásoknál, niakacs székrekedéseknél enyhén, oldólag hat. májbajoknál, epehomok és spekövekre oldólag hat. Vértóulásoknál, szédülések, hűdéses, gutaütési rohamoknál véralvándóg, felszívóg hat, eszios és köszvényes bántalmaknál e kör okozta erjedési termékekre, elrakódásokra az izületekben, azok oldására és kiküszöbölésére hat. Kövérség, szívélhjasodás ellen, csukorbetegségeknek, vesebajoknakál ugy a czukor-, mint a fehérjékiválat gyorsan és kedvezően befolyásolja. Mint fürdő különféle izzadmányokat, daganatokat, izületi és esont-bántalmakat, csontszét kedvezően osztalja. Görvélýkóros daganatok, fekélyek ellen, méh és méh köztüli izzadmányok, hasbánta izzadmányok felszívódását elősegíti, a legkülönfélebb makacs idült borbetegeknek ellen bántalmat gyorsan hat. Vasuti állomás: az Alföldről és Pest felől jövőknek Ungvár, a felvidék és illetve Kassa felől jövőknek Nagy-Mihály, honnan kényelmes bérkocsikon 1 és 1/2 óra alatt elérhető. A víz otthon is sikerrel használható. Ára: egy nagy láda 40 fr. 20 kor., kis láda 20 fr. 10 kor. A víz a vasuton szállítási kedvezményben részesül. Megrendelések és tudakozások: «Szobráncz gyógyfürdő igazgatóságának Szobráncz gyógyfürdő» czimzendenk. Posta-és távirat-állomás helyben. A fürdő igazgató-orvosa: Dr. Russay Gábor Lajos. A fürdő igazgatósága.

VASÁRNAPI UJSÁG

24. SZ. 1914. (61. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. BUDAPEST, JUNIUS 14.

Szerkesztési iroda: IV. Vármege-utca 11. Egyes szám ára 40 fillér. Előfizetési feltételek: Egész évre — 20 korona. A «Világkrónika»-val negyedévenként 1 koronával több. Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-határozott viteldij is esatolandó.

A FERENCZIER TEMPLOMA ÉS RENDHÁZA BUDAPESTEN, A MÚLT SZÁZAD NEGYVENES ÉVEIBEN.

A képen lévő egyemeletes rendház helyén áll most a ferencziek bazárának nagy épülete, melyet a templommal együtt le akartak bontani, a templom azonban műemléknek nyilvánították. Szemben a kuria régi épülete a közkúttal, mely most a Népiúton van felállítva, a háttérben van az egyetemi templom. A kép egykorú metszet után készült.

Ne vesszódjék régi rossz lámpákkal, mikor csekély havi kölcsönűdj fejében a

A legideálisabb világítás a

Hogy mindenki-nek lehetővé tegyük az utólréhetetlen

WIKTORIN-FÉNY

könnyen beszerezhető! Nélkülözhetetlen minden háztartásban!

Nincsen kanóca, nincsen vezetke, bárhova vihető és semmi körül-mények között fel nem robbanhat. 100 gyertya-fényerős világítás órá-nként csak négy fillérbe kerül

beszerzését, bérletosztályt létesítettünk, ahol csekély havi kölcsönűdj fejében tetszészerinti kivitelű lámpák kaphatók.

Wiktorin és Tsa

Budapest, VIII.,

Baross-utca 1.

Saját érdekében kérjen azonnal díjtalan tájékoztatót.

TÁTRALOMNICZ PALOTA-SZÁLLÓ

Szezon május 31-től. Lóverseny, nemzetközi galamblovászat, tennis és golf. — Posta, telefon, automobilok. — Prospektust ingyen küld az igazgatóság.

LOMNICZ-SZÁLLÓ. Bethlen-ház.

Julius hó 1-től nyitva. — Teljes penzió 10% K-tól. Klimatikus gyógyhely modern szanatóriummal. Június és szeptember hónapokban teljes heti penzió a PALOTA-SZÁLLÓBAN a assal és ellátással 77 kor.

Állomások.

Regény.

Irta Kaffka Margit.

(Folytatás.)

— Azt tudom, hogy a fiatal úr unokanővére, a szép özvegy, Szörény Tekla néven költeni fog önöknek és önökre, mint tette már az istenben boldogult első revue idején.

— No lássa!

— Mondja, kérem, kik fogják tulajdonképp ezt a Kulturát szerkeszteni?

— Minél többen, annál jobb! Egyelőre Steilbach Ardor írói neve, «Ibicus» van a lap élére írva; mellette Orosz Iván és egy Fagyal nevű úriember, jónévű ügyvéd, úgy hírlík; néhány okos cikkesejét olvastam itt-ott a lapokban.

— Fagyal Iván, a «Magyar Hitelszövetkezet» ügyésze? Nagyszerű! Ejnye! Egészen ügyes! A számadást vezetni, hirdetések szerzési, adminisztrálni, pénzembereket, irodalomsmokokat, mezeinashajlamú nagyszidókat főzni! tán még szubvenziót is kijárni... nagyszerű! Ilyen ember kell! Literátusok számára ott az Ibicus jóhangzású írói neve! Hogy a pokolba fogták meg azt, hogy gyerekük közé álljon az a negyvenéves, minden hájjal megkent író? — Na, és csinálni persze Orosz Iván fogja a lapot, kézirátokat bűjni, önképzőkori eseményekből zenikert nevelni gondos tenyésztéssel; mondják, évek óta ezt miveli, ingyért, profétai, vagy inkább csodarábbi-szenvedélyből a kávéházi sarokasztal búvészonyhájában trónolva homunculusai közt. Most végre talárára le ő is! Tudja uram, hogy mindez nagyon ügyes dolog?

— Most, hogy ön is úgy találja, kezdek bizni az ügyben.

— Na, nem kell csúfolódní! És mondja csak, remelem, nem indiszkrét a kérdés, van már ennek a leendő magyar Studio-nak hivatalos helyisége is?

— Egyelőre csak az Itália kávéházban ülünk össze.

— Az Orosz Iván eddigi törzsszótalanál, a bejáratott jobbra, harmadik ablaksarok. Fényes! És milyen időtájtban?

— Keddén és pénteken hattól nyolcig, szolgálatjára.

— Köszönöm, drága uram! Nem lehetetlen, hogy egy nap, a mikor ép nem lesz dolgom, eszembejuttat benézni önökhöz. Orosz Ivánnal én sokszor elbeszélgettem már; azt hiszem, ő az, a ki a leghelyesebb, elfogulatlan véleményvel van felöllem; az iparművészet elméletét illetően, a mit egyszer kifejtettem előtte, teljesen egyező véleményen van velem. De most átszaladok még a kiállításra; tiz perc múlva csuknak, nem járja, hogy még meg se néztem. Ajánlom magam kedves kegyeibe, asszonyom!

Éva megvettél és irigylkedve nézett utána. Lám, így élék a világot! Így kell, hogy az ember utánavesse magát pénznek, lehetőségnek; ilyen szemérmelenül, élelmesen! A többi embernek alkalmatlan ugyan, de ezzel véteti magát, mint szébbeli, komolyan. Lám, őt megdicsérgetik, vendégül, «néha», szívesen látják a dolgaival; de mindig csak dilettánsnak fogják nézni, a mig egészen közbüli nem keveredik, mig szégyellősen titkolja, hogy a pénzre például neki is szüksége van. Gond Tibor furcsán, enyhe gúnyval mosolygott a távozó után.

— Csakugyan megbízásom van, — fordult komolyan Évához, — hogy önt munkatársul meghívjam. Csak nem tudom... elfogadja-e?

— Miért?

— Nézze, megmondom! Önt Vajda múzeumi főtájkár vezette úgyszólván a nyilvánosság elé. Ő elméletben és gyakorlatban kifejezetten bizonyos irányt képvisel, melyhez — hogy is mondjam, — kissé... naivul; vagy túlságosan okos ezélatossággal több mint egy évtizede tartja magát. «A hagyományos, népies formaelemek és szingzadagság alkalmazásával tősgyökeres, nemzeti iparművészetet és építőstílust teremteni!» hisz tudja. Nem is egészen meddő vagy haszontalan tendencia, sohasem is volt az; de időről-időre mindig abba kell hagyni, megcsereílni a másikkal, melynek kissé durva körvonalozásban az volna az elve, hogy: «Ez elsi-

getelt és kicsiny ország kulturája valójában mindég és mindent kívülről, nyugatról kell, hogy kapjon a legfőbb emésztés közben alakítja és vonja át nemzeties zománczszal», mint Kalotaszeg a Hardangermunkát, mely úri kastélyokból került múlt századokban a nép leányai közé. Szóval, — ön ért engem. Ez a két irány most (politikai és társadalmi feszültségektől sem függetlenül) alighanem harciassá fog kieleződni s a mi revue-nk körül a másik tábor most erősen fegyverkezik.

— Érttem! — válaszolta Éva komolyan és meggondolt hangon. De a mig tünődni látszón az üvegszékény rezkulinésére meredt, váratlan izgalom járta át és mint gyors elszánásai előtt rendszeren, az arcából egy pillanatra eltűnt a vér... Hisz itt a szabadság, a kikeveredés, a hogy kívánta! Ezen az úton lehet önmagáé megint!...

— A dolog úgy áll, — kezdte végre csaknem szárazan, — hogy én az eddigi kis elgondolásaim közül csakugyan inkább az ilyenfélét irtam papírra, ezeket a többnyire gyerekkori dolgokat; félig akaratlanul, félig kényszerből ennek az itteni iránynak szolgálva velük... hisz nem volt más lehetőségem, aztán meg magam sem tudtam még nagyon, hogy mit akarok. Csak újabb, szinte pár hete kezdek komolyan úgy gondolni erre a dolgozgatásra, mint pályára, megélhetésre... mondjuk: ambízióra is... Igen, itt a múzeumban kaptam az első biztatást, — félve annak mindössze, — Vajda Róbert szívesen vette a rajzaimat és elég elfogadhatóan fizetgette a kiadványokban. Kötelezve azonban semmilyen irányban nem vagyok. Ezt... nem is szeretném!

— Igen! — felelte Gond és értelmesen nézett rá. — Csak annyit még, hogy az ilyen elvi esatározások ritkán történnek egészen... keztyűs kézzel... minden személyesség nélkül. Emberek vagyunk és az eredményeken, a közönség meghódításán például vagy zsúrikben szerepléseken, — érti ugy-e, hogy anyagi egzisztenciák, presztizisek, pozíciók függenek. Ne haragudjék... úgy érzem, önnek így egész elemien kell mindezt megmagyarázni.

— Igen, csakugyan olyan tájékozatlan vagyok, úgy kívülről álltam a dolgoknak mostanig. De ez nem maradhat így! Szóval, — ismétlem, — semmi személyes kötelezettségem nincs Vajdával szemben. Tán ellenkezőleg!... Kevéssé ösmerem őt és... nincs ellene kifogásom, természetesen; de ha már művészetnek mondják, a mit csináljatok, mindenféle oktrojalás hajlamom ellen volna. Összinté leszek: azt a két rajzot, a mit ön az imént dicsért, — valamennyinél jobb szívet, inkább kedvem szerint csináltam.

— Rendben vagyunk! Elmenjen önhöz valamelyik szerkesztő hivatalosan is megkérni a közreműködésre?

— Természetesen szívesen látom és ha ez a dolog etikettje; önk tudják...

— No, férfiaknak úgy utcán, kávéházban, redakciókban szólnak. Hallotta az előbb Majort! De ön hölgy!...

— Vagy úgy?... Hát kérem, nem volnék terhükre valamelyik délután az Itália kávéházban?

— Bocsánat... én azt hittem...

— Idáig nem jártam kávéházakba, férfitársaságba kivált, de ezen végre is túl kell lenni! Ha nem feszélyezem önöket, elmegyek.

— Boldogok leszünk.

— «Boldogok», — ezt sem mondják «férfiak»-nak, ugy-e?

— Asszonyom! Feminista ön, vagy annak készül?

— Iparművészeknek készülök ettől az órától kezdve. Nem az én hibám; önk kezdtek a komolybavést. Lelkük rajta!

Már mosolygott és nevetőn, tréfával búcsúzott új barátjától, hogy önmaga előtt is élet vegye a szónak, melyet most alkalmazott elő-

ször önmagára: *ijarművész*. Kicsit röstellte, kicsit még mindég nagyképűnek vagy frivolnak találta, — Isten tudja, miért.

A terem már-már kiürült, lassan kifelé indultak; Éva vissza se nézett. A folyosón egy szolga sietett nyomába.

— A főtájkár úr kéri: méltóztatna egy perczre a szobájába várni.

Érthetetlenül összeszerült a torka, a szíverése gyorsabb lett, megint elsápadt.

— Legyen szíves, mondja meg, — küzködött a hangja buta elcsuklásával, — hogy szíveskedjék írni vagy telefonálni a főtájkár úr, ha valamit őhajtana; most nincs időm, sietnem kell. — A kisfiaim éhesen várnak! — tette még hozzá magyarázatul Gond felé fordulva, a ki hallgatagon kísérte a kocsiallomásig.

Jól esett végre egyedül ülni és nagy, pihenő passzivitásban vitetni magát a napfényes, szép városban, utcákon, hidon át az őszi dél enyhén ragyogó tarkaságai közt. Jaj, mennyit beszélt ma és mennyi szót hallott! És hogy megtanult ő már észszerűen, komolykodón beszélni ezekkel, csupa mulatság! De ez a Gond tisztességes, nyugodt-modorú, rokonszenves; miért mondják «igazi bohém»-nek? Új emberek, szavak, keresztül-kasul kapcsolatok, — milyen bonyolult, zagyva, érdekes tarkaság! És milyen kicsi város ez a város; az ember szóbaáll négy-öt idegennel egy ilyen délelőtti órán és mindent megtud, mindenről tájékozódik. Zsófi és Guido... talán! És Tekla meg Szinnay ösmerték egymást?... A mostani kormány még erősen áll, — ezt sejtette! — Vajon miért mondta Vajda Róbertnek Szinnay, hogy ő készpénzzel fizeti a műtárgyakat?... Igen a «Kultura» talán támadni fogja annak az embernek vállalt irányát, presztizsét és ő, az asszony is közéjük áll. Igen, így jó, így akarta! Legyen vége hamar ennek az örökös, belső megszegynülésnek; hiszen még mindig érzi, hogy tud hatni rá a férfi és ki tudja, meddig tartana ez így? De most ellene kerül, felszabadul!...

Pityu a kapu alól szaladt ki elébe.

— Anyuuzi, itt van a régi Mária! Most már minálunk lesz mindégre! Az öregnéne már el is ment.

A konyhából, a tűzhely mellől jött elébe a leány, már otthonosan, kötösen; sokszor, viharosan csókolta a kezét, nevetett. Kicsit soványabbnak látszott, de az arczobőre kifehéredett, a sötét szeme mélyebb árku lett azóta.

— Mária te! Na hallod! — örült neki az asszonya és a vállalt veregette frissen, szeretettel. — Honnét a pokolból került megint elő?

— Most a klinikán fekvőtem; de csak egy hétig.

Éva összehúzta a szemöldökét.

— Jaj, ne tesszen rosszat gondolni! A szülészetin voltam, irást mutatatható róla. Még csak négy hónapos volt, fel se vettem!... Nincs már semmi bajom!

— Egyszer még rámegy a bőröd, ebadta! egyszer még nagyon rosszul jársz, meglátod; — Most először esett ilyen velem; 'sz azért is késtem el, hogy tegyek rulla; 'sz amíg én az ilyenbe; pedig otthon, Aranyoskuton eleget láttam; a nagyanyám is bába volt, szegény. De most ne tesszen félni, nem kell énnekem többet senki rossz férfi a világon, ha aranybul vóna is. Bolondítani őket, a nyavalyásokat; megveszejteni, oszt kikacagni, mikor nagyon odáig vannak. «Alászolják! Mehet a fenébe!» 'sz nekünk ugyanis csak az jó az egészbul: nézni, hogy tőri őket a rossz! Jaj, dehogy is alázom én meg magam többet egy piszkos férfi kedvéért! Úgy kívánok magam man a mi két drága fiunk után, a betegágyban is mindig róluk álmodtam. Na, a milyen mosást ez a vénasszony tett szegényekre; le kéne törni a kezit, tőbul! Meg azt a rántottát tetszett vóna csak látni, a mit tizórára elejbök akart lökni!

— Jó, jó! De hát hova tetted?

— Keritettem jó helyet neki, ne tesszen félni!

Goszleth fényképe.
Dr. Lenhossék Mihály orvosnár, a budapesti egyetem most megválasztott új rektora.

Olyan hozzávaló, egyszerűbb helyet; egy főbábánál, a kit odabe ösmertem. Maga van egy lányával, könnyű hely, engem csalt nagyon, de ha el nem tetszik innét kergetni!... Ugyis panaszkodott a vénség, hogy felmond t ő elsején, mer' pajkosak a gyerekek, oszt nagy az a műteremszoba vikszolásra. Mer' marha ő, — nem is kell azt vikszolni! Úgy felmosom én azt minden héten, sárog-viakszot teszék a vízibe, olyanná tesztem, mint az aranypalló!

— Na jó, csak láss most az ebéd után!

Fáradt volt, de szinte deris és nyugodt e perczben. A régi Mária visszajött! Minden rendbejön, helyreigazodik, nyoma sem marad ennek a nyárnak!

VII.

Khinaiak találták ki először a selymet vagy ők tudnak ma is a legjobban bánni vele, tarka szövetté szóni... ilyesmit hall az ember gyerekkorában és «ötlet»-nek ennyi elég: egy khinai legyen a selyemáruház plakátján s körilte félig kibontott, tarka végek. S az első, kedvelten vázlaton még lába van a kis sárga embernek, teljes alakjában áll a pult előtt, kezében mérték, mögötte felrakott, sávos polczok, — s az egész oly semmitmondó, üres, jelentéktelen! Az ember zsúfoltnak érzi, de sajnal elhagyni belőle; önmegtágadásba kerül! Mégis, ha nem lenne pult és nem látszana

PITTSBURG.

Pittsburgi bánya-torokban,
Száz öl mély tárna tővén,
Mi roppan? mi roppan?

Kigyúlt, kigyúlt a szén.
És füstölg, és süstörg
S iramlík a tűz szilajúl...
Betemetve a tőmkelegbe
Hány lesz, a ki megszabadúl?

És másnap hosszú saroglyák
Nyüzsgőnek a bánya körül:
A holtakat kihordják
Az akna mélyírül.

És hordják azt a nehányat,
Kit meg nem ölt a vész:
Perzsell-tagu véres árnyat,
Kibé' pislog még a mécs.

Közöttük egy ifju: halvány,
Roncstestű magyar legény,
Kinek a jajját hallván,
Egy földje odamén.

Puha vánkost tésem alája,
Hoz hívős italt neki,

De vigasztaló szavára
Az csöndesen ezt rebegi:

«Köszönöm neked, barátom,
Isten fizesse meg,
De ne biztass engem: látom,
Hamarossan elmenek.

Velem, hajh! végzett már most,
A tűz meg a szénkorom:
Nem látják már Buza Jánost
A szegedi Korda-soron.

Csak azt az egyet kérem:
A ki itt magyar lakik,
Legény, leány kikisérjen
A temető-kapujig.

Koszorújok nem kívánom;
Nem kell nekem egyéb,
Csak majd virassza az álom
Egy muskátlis cserép...

... S talán ha bucsúztatóra
Majd három nóta szólna
S ez kezdené a sort:

«A gallyai faluvégén
Ragogy egy csillag az égen...»
Az ő nótája volt.

A másik az a nóta,
A melyk a levele óta
Beh sokat fejembe van...
Danolják: «Nem átkozlak...»
De mint mikor imádkoznak,
Oly csöndesen, ájtatosan.

Azután meg, utolsónak,
Mig eresztik a koporsómat,
A legkedvesb dalom,
A mivel majd földbe szállok:
«Nem fúj a szél, megállott
A dorozsmái szélmalom!»

Csak ennyit szól. Hörögve
Kapaszkodott a rögre
És visszabukott szegény...
Így halt meg Amérikában,
Pittsburgi rabigában
Egy árva magyar legény.

Railó Antal.

8

ÜTKÖZBEN.

Hányadszor látom friss rügét a fáknak,
Csalóka mását sóvár ifjúságnak —
S mind újra forrnak bennem balga vágyak!

Hányszor döntött a balság ökle porba,
S hevertem csupa sebhely, csupa csorba —
S mind harciba álltam vígan felugorva!

Hányszor zúgott haragvó lellem átkot,
Egy sutba vetve ellent, jóbarátot —
S mind újra bizott, hitt és megbocsájtott!

Szerelem csúf tőrébe hányszor estem,
Szabadulásom bús-epedve lestem —
S az uj békót még izzóbban kerestem! —

Oh látom immár, így leszek halálig:
— Akár áldással, akár részre válik —
Az én szívem nyugalma nem talál itt!

Folyó vagyok, kit visznek szirtfalak:
El-elbúvik a hideg kő alatt,
De mind előtör s mind tovább halad!

S ha végül a tengerben elmerültem,
Mondjátok: gyáván soha el nem ültem,
Mégívttam pályám könnyek közt derülten!

Lenkei Henrik.

Wojtowicz fényképe.

Király József pécsi püspök szobra, Istók János szobornúve, melyet most lepleztek le Komáromban, Beóthy Zsolt emlékszerével. — Király püspök száz évvel ezelőtt nagy alapítványt tett a szülővárosából, Komáromból való tanuló ifjúság támogatására.

gok járnak vele; de az ő dolga, érezte, *liszta* dolog: ösmeretlen czég Tekla ajánlására jóhiszeműen rendelt nála, szép munkát várt tőle és meg is lehet elégedve! A «Kultura» harmadik száma reprodukcióiban, színes műmelléklet gyanánt hozta a «Selyemplakát»-ot.

E téli hónapok péntek estéin néhányszor ott ült Éva új barátai közt az Itália sarokasztalnál. Szívesen ment oda eleinte, rokonszenves volt neki néhány emberük. Ibicus, a kedves, finom aglegény, «minden kultura-hájjal megkent», aprózó és becses intellektusával; érdeklődő, meg mosolyával és szórakozott, szomorú, szép keleti szemével; a komoly és formás viselkedésű Orosz Iván, a ki, úgy látszott, elérte Éva helyzetét ez új környezetben és kedvező, óvatos iparkodással segítette át apró viszásságokon, «anyagiak» megbeszülésén, fiatal riválisokkal szembekeverülés izetlenségén; és doktor Fagyal is, az ügyvéd, a ki viszont nyílt jóakarattal tájékoztatta mindenről, bár néha csufondáros gyengédség hangján beszélt vele és okos, apró szemei maliciozusan fényltek a csipetű mögött. «A plakátja csakugyan sikerült; azonkívül mi jó hirdetések szerzetünk a czégnak a reklám fejében, hogy a reprodukció alá odajegyeztük az árúház címét.»

(Folytatása következik.)

SZÍNHÁZAK

BÜCSÚ A SAISONTÓL. A DARABOK.

Rég nem volt olyan változatos, újdonságokban gazdag színházi saison, mint az idejé. Új darabok új darabokat követtek, a színházak egyre-másra hozták az újdonságokat, úgy hogy alig lehetett számon tartani a voltak hetek, a mikor egyszerre három színház három új darabbal jött. Ez a nagy változatosság nem jelentett sikert és örömet: sőt éppen azért volt annyi az új darab, mert sorra buktak, nem tudtak műsoron maradni s folyton újakat kellett a megbukottak helyére hozni. Azt jelenti ez a változatosság, hogy rég nem volt olyan rossz saison mint az idejé; három színházunk közül kettő az egész évben csak úgy vergődött a műsor-bajok között. Jó, sikereken gazdag saisonja csak a Vígsházának volt.

A daraboknak hosszú sora, a mely előttünk elvonult, sajtóságot forrongásban mutatja drámáirásunkat. Még nemrég is bizonyos joggal érte az a szemrehányás, hogy nagyon is egy műfaj uralkodik benne, az úgynevezett szimnű, — az idején már kaptunk darabokat majdnem az összes műfajokból: bohózatokat (*Halló, Az ezredes* stb.), finomabb tónusú szatirikus komédiákat (*Feleségünk, Az utolsó csók, Tündérlaki lányok, Egy karrier története* stb.) a magyar tradícióból jövő romantikus vígjátékot (*Kölcsönkért kastély*), kísérletet a népszimnű tónusának fölélesztésére (*Matyólakodalmom*), naiv lírai népmesét (*Az egyszeri királyfi*), aktuális drámát (*1913*), történelmi látványos szimnűvet (*Mária Antónia*), erős összeütközésekből keletkezett társadalmi drámákat (*A híresek, Timár Liza*), — sőt még a nagystílű tragédiára is volt kísérlet (*Az utolsó nap*). Ez annyit jelent, hogy drámáiróink kísérleteznek; témában, hangban, technikában mennél szélesebb körben igyekeznek kipróbálni tehetségüket, a közönség izlését, a mi arra nyújt kilátást, hogy végre is szervesen és teljesen fog kialakulni a magyar dráma. Talán előbb-utóbb meg fogja találni a maga külön egyénit, minden mástól különböző és megkülönböztető stílusát is.

Még egy örvendetes tanulság: mintha apadóban volna az a tendencia, a mely rafinált szinpadai fogásokkal, ügyes ravaszkodásokkal akarta elkápráztatni a közönséget, általában valamivel diszkrétebbé váltak az eszközök, a jobb drámáiróknál erősebb elmélyedés volt észrevehető. Itt nyilván a kritika hatása is érvényesült, sikerült annyira-mennyire érvényt szerezni az irodalmi szempontoknak s hogy a közönség nem riadt el, mutatja az, hogy éppen azoknak a daraboknak volt a legnagyobb sikere, melyek a tónus finomságával vagy a szinpadra vitt élet erősebb meglepésével jöttek vagy szorosabban hozzákapcsolódtak a közönség valamely nagy rétegének világfelfogásához. A magyar szerzők uralkodó szerepe minden viszonyosság között megmaradt, a darabok jóval nagyobb fele eredeti hazai munka.

Nagy sikereket aratott íróink közül néhányan az idején visszahúzódtak a versenytől. Nem találkoztunk *Molnár* Ferenczessel, sem *Lengyel* Menyhérttel. Viszont azonban új emberek jöttek szinpadra: *Szép Ernő* első kísérletével, a melynek költői finomságai nem tudnak úgy érvényesülni a szinpad lármas levegőjében, a hogy megérdemelték volna, de egyes jelenetei ritka erős drámai megjelenítő képességeket mutattak. Új név és mindjárt figyelmet kellett maga iránt azok között is, a kik eddigi kritikai munkásságát kevésbé ismerték, *Halvany Lajos*, nagy írói ambícióval és tehetséggel írt darabja, *A híresek* jelentékeny sikert aratott s mindenkit meggyőzött írói hivatottságáról. Egészen új emberül jött mindjárt a saison elején *Balázs* Sándor, kinek vigjátékával, a *Feleségünk*-kel a kritika kelletlenül kissé kegyetlenebbül bánt el, de azt el kellett ismernie, hogy kitűnő érzékkel megáldott szinpadai emberrel van dolga. Új ember, nem a szinpadon, hiszen mint színész eleget lát-

ható rajta, de a drámáirásban *Garamszeghy* Sándor, a kinek a régi népszimnű formáival és hangjával dolgozó *Matyólakodalmom*-ja éles ellentmondást keltett a kritikában, de *Blaháné* szereplése, a mindegyikünknek kedves néprajzi motívumok s a népeletnek olyan módon való szerepeltetése, ahogy a városi ember látni szereti, megszerezte számára a közönség rokonszenvét s darabja közönség-siker dolgában a Nemzeti Színház idejé saisonjának legszerencsésebb darabjai közé tartozott. Ez és *Pekár* Gyula *Kölcsönkért kastély*-ja, a mely szintén több tettszere talált a közönség, mint a kritika előtt, azt mutatják, hogy a budapesti közönség, vagy legalább annak egy széles rétege még erősen a régebbi színházi tradíció körében él, még nem szakadt el teljesen attól a stílustól és gondolatvilágtól, a mely Jókai-ból indult ki és sokáig uralkodó volt az irodalomban. A modern dráma a maga erősebb belső feszültségével, rafináltabb formáival, a társadalmi állapotokra irányított élesebb kritikájával, agresszívebb szellemével nem tudta teljesen kiirtani az emberekből a régi romantika utáni vágyat. Általában mintha a közönség visszavágyt volna minden vonalon a romantikát. A realizmus rövid, harszajtól hangos, de kevés maradandó sikerű szereplés után mindinkább lemarad a műsorról, az újabb irányok, melyek különösen a németeknél szimbolizmussal, miszticizmussal, forradalmi gesztusokkal igyekeznek kiküzdeni maguknak a tért, egyelőre nem igen jutnak tovább a vergődésnél, a hasztalan nagy gesztusoknál. A romantikáról addig hirdették, hogy elavult, a lomtarba került örök, a míg egyszerre csak szép csöndesen feltámad és leveri azokat, a kik már a lélekharangot, kongatták felette. A mely darabjaink a legnagyobb sikereket aratták, éppen legelső sorban romantikus elemekkel aratták, mint például *Heltai* Jenő pompás komédiája, a *Tündérlaki lányok* és *Bródy* Sándor *Timár Liza*-ja. Az emberek mindig érdekelné fogják a mindennap szürkeségéből kiemelkedő emberek: múlt idők nagy arányú vagy legalább is a miénknél más levegőjű emberei, a társadalom csúspontjain élők, a nagyon hatalmasok és nagyon gazdagok, mágusok és milliommok, a társadalom normális körén kívül élők, a művészek, a félvilági nők — és mindig érdekelné fogják azok a különleges, a mindennapitól eltérő összeütközések, melyeket ezeknek az élete produkál. Ez pedig a romantikát jelenti, mert az efféle motívumok egyenesen megkivánják a romantikus tárgyalás-módot. Ezenkívül a közönség a szinpadal szemben mindig konzervatív, jejj annak, a ki nagyon új dolgokkal jön, a ki föl akarja forgatni a mi eddig volt, a ki egészen egyéni mondanivalókat akar közölni. Az eredetiség bizonyos mértéke jól esik, a kritika is a létező dolgokkal szemben elfogadásra talál, de csak ha nem bontja meg a meglévő kereteket, ha beléjük tud férni és főleg ha nincs benne semmi nyugtalanító. Mert nyugtalaníthatni, megkínózhatni nem szereti magát a színházi néző, hiszen ő első sorban — az esetek túlnyomó részében — mulatni megy a színházba. A romantikus izlés renaissanceát elősegíti a mozgókép divatja is, a mely a maga mindjobban fejlődő lehetőségeivel mind nagyobb hatást tesz a tömegekre. Az alsóbb néprétegeknek izlését tulajdonképpen ez határozza meg, úgy hogy ha színházba mennek is, a különleges mozgókép-dramaturgia befolyása dolgozik bennük, még a műveltebbek sem tudnak mindig és teljesen elvonatkozni tőle. A mozgókép pedig egyenesen a romantikus izlés terjesztője, minden moxidarab, a mi tesz a néphez, romantikus s ez az izlés is egyik oka a romantika hódításának a szinpadon. Ez így van az egész világon. A franciaik tulajdonképpen sohasem is szakítottak a szinpadai romantikával; a naturalizmus, a mely elárastotta egész regényírásukat s még most,

megbukva is erősen hat reá, a színházak kapuinál megállott és nem tudott bejutni. Néhány kísérletet véres fejlel vert vissza a közönség, mire aztán nem mertek többet kísérletezni sem. A modern francia dráma — látjuk hozzánk kerülő példáiból — ma is még azon a nyomon halad, a melyet egykor a komédiában *Scribe* és kortársai, a komoly drámában *Dumas*, *Sardou* és társai vágtak. Az angol dráma tudatosan és programszerűleg sohasem akart mást, mint kiszolgálni a közönség színházi igényeit. Csak a német dráma küzködik, forrong és töpreng új drámai formákkal és új mondanivalókkal, de csak küzködik siker nélkül. Nagy, mindenképpen meggyőző drámáiróink, a melyen annak idején *Ibsen* volt s a milyennek *Hauptmann* indult, nincsen, a kísérletezők nem tudnak érdemleges eredményre jutni. A német kritika — a világ legerőszakosabb és legarrogánsabb kritikája — hiába ostorozza a közönséget, hiába sarkalja harsónaszóval a küzdő írókat, mégse tud közvéleményt teremteni mellettük, legjobb írói sorra buknak s az egész harcznak egyelőre alig van más eredménye, mint hogy a közönség és irodalom elválnak egymástól, a mint szinpadról van szó és a legtöbb darab, melyet nagy garrral állítottak be, legfeljebb ha mint könnyűdráma tud hatni. A közönség pedig, ha mulatni akar, a külföldi, francia, vagy angol, vagy magyar írók darabjain mulat. Azon a részen, a mely így a német közönség és irodalom közt nyílt, ömlött be a magyar dráma is a német szinpadra. És akármit mond a velünk szemben a rendesen is dőlyfősebb német kritika, a mai magyar dráma becsülettel megállja a mai európai dráma színvonalát. Igaz, ez nem jelent valami sokat, mert időtlen idők óta nem volt akkora apály az egész világ drámájában, mint éppen ma. A francia dráma erősen degenerálódott, igazi nagy tehetség alig látható benne, azt az uralkodó helyet, melyet évtizedek hosszú során át megtartott, már rég elvesztette s jóformán csak nagy multjának morzsáin élőködik. Az erotikus bohózat az egyedüli, a miben még fentartotta kedveltségét, a komoly drámáirók közül, mióta *Bataille* egyre-másra megbukik, csak az egy *Bernstein* — a mi közönségünknek is kedvence — tudja maga felé erőszakolni a nem francia közönség figyelmét. A németek tehetetlensége, a franciaik elapadása és az olaszok feltűnő terméketlensége, a hogy utat nyitott a mieinknek Németországba, viszont mihozzánk bejuttatta az angol drámák áradatát. A mi külföldi darabot az idején látunk, az a Vígsházán néhány francia darabján kívül majdnem csupa angol darab volt. *A faun* nyitotta meg a zsilipet s az ő sikere nyomán jött a többi. *Edward Knoblauch* a legkeresettebb névré vált: a színházak vetelednek érte. Az idejé angol sikerdarabot is, a *Mérföldkövek*-et, a Vígsházának sikerült elcsipni, az a tetszés, a melyet keltett, szintén a romantika számlájára íródik. Az angol darab általában romantikus, vagy túlfeszített erős cselekvény-effektusokkal dolgozik, vagy pedig az érzelmesen megható és a humorisztikus motívumoknak azzal a mértékartó keverésével, a mely a polgári romantikát legjobban jellemzi. Ezt szereti a mi publikumunk is s innen az angol darabok nagy kelete. Egészen speciális magyar jelenség ez: sehol másutt nincs meg. *A faun* például, a legnagyobb sikerű egyike nálunk az utóbbi években, Németországban mindenütt alaposan megbukott s általában alig tudunk a mieinknél kívül szinpadot, a hol a modern angol daraboknak érvénye volna. Ennek a tapasztalatnak a hatására kezd észrevehető lenni a mi természetünkön is, már látunk magyar darabokat, melyeken az angolok motívumai vagy technikai fogásai érzene.

Schöppin Aladár.

1. A nagytemplom az új főgimnáziumból néve. — 2. Az új főgimnázium épülete. — 3. Jelenet Sophoklész *Antigoné*-jából, melyet görög nyelven adott elő a főgimnáziumi ifjúság. — 4. Az elnökség a felavatásra megy. — 5-6. A felavató ünnepély.

A DEBRECZENI ÚJ REFORMÁTUS FŐGIMNÁZIUM FELAVATÁSA. — Jolly Gyula főlévelési.

A GERGELY PIPÁJA.

Elbeszélés. — Irta SOMLAY KÁROLY.

I.

Ősz volt. A tar mezők és a fonnyadó rétek felett már nem bogarásztak a fecskék. A dereadó fák levéltelein galyai közül már látszólag az üres madárfészkek. A legelőről jászol mellé fogták a gulyát és a határnak, ennek a nagy darab ősföldnek a pusztai kútgémen unatkozó szürkesas lett a gazdája.

A Körtésdomb palotája — a Pók Imre csőzkunyhója — is üres. A csőzsi szegődés György-naptól Mihályig levén érvényes: a hogy a kopolyák szélein barnulni kezdett a mocsári bükköny és a vizenyős pástokon lila fejt kidugta az őszi kikerics. Pók Imre beköltözött a faluba a gölncsérkorong mellé. Őstől tavaszig szilket, csementőket és más agyagedényt meszterkél a vén kányakirály.

A határmegyéken túlról a Hernád zugása hallatszik, a melyet a borsodi rónaság felől lihegő vonatok robogása tompít el néha.

A lokomotív igazított villanással suhan el a kis falu mellett. Pillantásra se érdemesíti a vályogházikókat, a melyek itt a berek alatt már vagy háromszáz év óta morogják a vétőt a glóriás hódítónak, a Kulturának... A zsuppos viskókban csupa vasesz, konzervatív paraszt lakik, a kik még nem látték amerikai dollárt. Se pap, se orvos, se jegyző nem székel ebben a kis kálomista pátriában; tanított is csak egyet tartanak. Még szatocsboltjuk sincsen; a cizmeghangú «Rosszkor-gyött» is csak azzal a cizgánytáktikával képes a koresmáját az enyészettől megmenteni, hogy gabonában és gyapjában ügynököl a miskolci betivásáron. Pedig a koresmára itt igazán nagy szükség van. A koresmában szoktak egymás koponyáját vasárnap délutánoként a *tesz-virek* meglekenni; ez az operáció arra jó, hogy a vér fölőselegé elfolyik ugyan, de azért nem esik kár a komák testi épségén. A hársak alatt rogyadozó kis templomban is talán vagy száz év óta nem nyult se kőmíves, se ács; új ház is csak akkor készül, ha valamelyik régi háznak a vihar szétrúgja a bordát.

Valamikor felsarkantyús nemesek laktak itt. De a nemzetes urak lekoztak, elfogytak. Az egy-kettő — a ki megmaradt magnak — azt se tudja, hogy miből él... Az egyik orvadás, a másik kuruuló baromorvos, a harmadiknak a viskóján roszdás csiszlikézimer mereszkezik ki a padláslyukon. Most már pógáember a bíró; az öreg Verrasztó Illés a falu Mózes. Az ő esze, az ő jobbkeze itt az út és az igazság.

A legifjabbik fia, a Gergely csak a múlt őszön szabadult haza a priepoljei bakaletből. Gazdag legény, de azért úgy dolgozik, mint a legutolsó cseléd. Most épen a krumplit hordja haza szekéren a tagról. A partos úton csinján gyeplőzi az ideges csikókat, — a Szárcsát és a Bandit, — mert a zabon nevelt fiatal állat néha a röggtől is megijed.

A Kikirinél megállítja a csikókat; egy felmeszely vinkót hamarosan lenyel a krumpliszekér tetején, aztán rágyújt a sűrjeszárú pipára és most már bővebben, *enyiczkei grófosan* ereszti a gyeplőt.

A falu alá érve szemreire gyűri a kalapja peremét, a dohányt lenyomkodja a pipában és kényes ülésbe igazodik. Így alkony tájban szoktak a leányok az utcasoron hármánégyes rajokba szedelőzködni; hát ne mondja senki, hogy a Verrasztó Gergely szalmalegény, a ki úgy ül a szekéren, mint a csonka koldus a talyigavégen!

A Fábán Bódiék előtt három leány nyihog. A kettő már anyányi; a harmadik még csak olyan paszkonca, a kinek alig ér a varkocsa a jobbfületől a balfüleig. A szót az Amál viszi; a féltelkes Fábán Bódi lány a szóvivő. Fecseg, mint a fiatal rigó, a ki untalan más és más nótába kezd.

A Gergely szekere diecezen-döcezen a kérekfőgő, barna porban. A három leány azon mód cselekszik, mintha nem is látnák a krumpliszekér. Csak akkor hül el bennök a hang, mikor a legény vigorogva rájuk bódul a zsákok tetejéről:

— Már megint leégett az anyád rántása Amál. A kozma szaga szinte harapja az orromat. Inkább az anyád kezénél lógnál, semhogy itt pletykázol!

A lányok szemei összevillannak. Az Amál el is pirul, de aztán egy pillanat alatt kurázsiba kap.

— Te is inkább fognád az agyadra a pipádat! — nyelvelt a legényre, — úgy kálimpál a szádon a pipa, mint a fiagém csőrében a békáláb!

Most a legényen volt az elröstelkedés sora. Mind a két markát a gyeplőn tartotta, hát csak a nyelvvel intézhette el a pipát. A zápfogára akarta igazítani a sűrjeszárú, de a pipa, — a poklos! — valahogy kisiklott a szájából és a porba esett.

— Vigyázz te! Vigyázz, ha mondom, mert bizisten, a fejed is legurul a nyakadról! — kacagott az Amál.

— A ragyo... góját! — morogta a legény és le akart ugorni a pipáért, de a Szárcsa akkorát rántott a szekéren, hogy majd felborította.

Amál meg se mozdult a helyéből, csak nevetett. A másik nagy leány is gúnyosan ihogott a legényre. Csak a kis paszkonca nem nevetett, hanem fölemelte a pipát, letörülte róla a kötenyvel a port és a legénynek nyújtotta, mondván:

— Ehen a pipája Gergely bátyám! — Jól van Márta! Szaporalábú menyecske lesz belőled, ha még vagy egy arasznyira növekszik a fejed! — kummogott Gergely és mérgében nagyot rántott a gyeplőszáron.

A csikók, — mintha segíteni akartak volna a fonák állapoton, — szügyre kapták a hámot és úgy elrobogtak, hogy a por a felhőkig szállt a szekér után.

II.

A ki felületesen gondolkodik, hamar elnézett volna a felett a csekélység felett, hogy a minap, — a mikor a Gergely pipája kicsuszott a fogai alól, — a két nagyobb leány mókát faragott belőle; a harmadik azonban, az a szeplős kis kezecské, — a kire egy katonaviselt legény nem is igen szokott két szemmel nézni, — az megszállta őtet és földat a átkos pipát a szekérré. Nemcsak hogy földat, de még a port is letörülte róla a kötenyével...

A Gergely okos ember; ő ebből a csekélységből is meg tudta formálni a három leány karakterét. Napokig a pipahistórián tört a fejt és szótlanul járt-kelt a szérűskertben bűgő cseplőgép körül. Hiszen törhette is a fejt, mert a Fábán Amál a menyasszonya volt. Pünkösdkor küldte hozzája a mátkatálát és most az őszön, a cseplés után kellene véle oltár elé állani.

— Hm! Ha valakinek az aprólékos dolgokban nincsen szíve, az a nagy dolgokat is szív nélkül csinálja... Ugy-e az Amál nem adta föl a minap a pipát? Lám az a kis csirke, az földat... Az földat, pedig az nemes leány... Annak nem törött le a két karja a pipám alatt! — gondolta és az öklével arra felé hadonászott, a merre a Fábánéknak laknak.

Lassanként harmóniába higgadt a kedélye; de azért folytón a pipán, az Amálon és a kis Mártán medítált és a régi érzések kiárvását és új képzetek, frissebb, melegebb átérzések áramlását látta a lelkében. A vajudó töprengések és elborulások után mint a selyemszárnyú pillék, mint a mézet hordó méhek, úgy lepték be a szívet az új érzelmek.

— Ki hinné? Ki hinné? Az a kis gubó... az a kis paszkonca... az a szeplős kezecské... A kis Tóosok Márta... Tán még fészülködni se tud... tán még az anyja fészülgeti a sárga libahaját... Mikor lesz az feleségnek való? — aggodott az egyik eszével.

— Mikor-e? Hát egy év múlva úgy megkeményszik a csipője, hogy akár diót lehet törni rajta kalapácsal! — vigasztalódott a másik eszével.

Amálnak fel se igen tűnt, hogy a Gergely pár nap óta nem járogat a házukhoz. Fel se tételezte a legényről, hogy az ostoba tréfa miatt duzzogjon. Azt hitte, hogy egész nap a cseplőmasina körül tesz-vesz.

Csak akkor döbönt meg, a mikor egy reggelen az anyja a pitarban az ajtókilincsen egy csipkés kendőt talált. Röggtön megismerék a kendőt: az Amál mátkakendője volt, a

melyet pünkösdkor adott a Verrasztó Gergelynek. A leány tisztán látta a visszaadott kendőhöz fűződő szándékokat és azoknak az ő életébe nyúló következményeit. Ijedtében az az érzése lett, hogy földhöz nőttek a lábait.

— Te lány, szólalt a Gergelynek valamit? Összeszólkoztatok, hé? — kérdezi tőle az anyja.

— Nem én, édes! Nem mondtam én néki egy görbe szót se! — pihegte Amál.

— Hát mi nem fér akkor a fogára?

— Mit tudom én, hogy miért rugaszkozik?!

A szenzációit leplezték, a míg lehetett. Am nem azért vannak a faluban a csúfördő vénasszonyok és az irigy lánypajtások, hogy az ilyen nagy eset reggeltől estig titok maradjon.

Az öreg Verrasztó hát megszólította a fiát:

— Igaz-e?

— Igaz! — mondta mellét felduzmálva a legény.

— Miért tetted Amálra a szegyént?

— Csak! Inkább menjünk kétfélle most, a mikor még lehet; későbbet nehezebben menne a válás.

— Igen fennen kezdosz hójázn! Majd elszédül az agyad! Nem félsz, hogy képen csaplak, kölyök?

— Ó felségénél nem kölyök, hanem Mann, még pedig Flügelmann volt a becsületem! Ha pedig arcon akar kiéd csapni, hát csapjon!... Az apa ütése alár és a gyerekére.

Az öreg meghökken az elszánt, higgadt hangtól.

— Talán nem akarsz házasodni? — kérdezte valamivel enyhébben.

— Hogyne akarnék? A Tóosok Mártát...

— Azt a koldus nemes kölyköt? Hisz az egész vagyonkájuk belefér egy tőkhéjba! Annyi gabonájuk se terem, hogy egy tyúk kitelejen rajta!

A leányoknak is alig van egy szoknyingnál több ruhája.

— Van a boltban, csak venni kell! A Verrasztó Illés bíró uram menyé nem szokott a szomszédba járni szoknyingért!

— Nem ám! Nem ám! Az eleven ördög bujjék a dolgokba! De ez a nagy szegény a Fábán Bódiékon...

— A ki kereste, nyögje! — dörmögött és legény és kiballagott a szérűbe a kazlakat simálni.

III.

A következő tavaszon egy vasárnap délután nagy lánycsapat sorjázott a rétre cizcizálni. Nótaszóval voltak. Köztük volt a Fábán Amál is. Utolsónak kullogott a szelíd kis Márta.

Gergely a házuk előtt egy eperfához dőlve nézte a lármás csapatot.

— Hm! Milyen cifra az Amál! Tarka, mint a ráczoltár! — motyogta magában a legény.

Mikor a libakompánia elmasirozott előtte, odaszólt a Mártának:

— Hallod-e?

— Ha siket volnék, akkor is hallanám, ha kend beszél! — felelt mosolyogva a lány és megtorpant a legény előtt.

— Úgy látom, hogy már hozzád nőttem az arasznyit, hé?

— Kevés a hibája, Gergely bácsi!

— Bácsi a szépapád! Nem vagyok én bácsi!

— Nem-e? Hát ugyan micsoda? — szepegett a leány.

— Mi? Hát mi? Hát Gergely.

— Hát jó! Hát legyen Gergely!

A legény szemre kapta a leányt. Voltaképen most nézte meg először.

— Aztán fölvenné-e máskor is a pipámat, ha leejteném? — kérdezte tőle.

— Nem ficzomodnék belé a derekam máskor se! — pötyögte pirulva a leány és el akart szaladni a többi után, de a legény kézen fogta.

— Helyreasszony lesz belőled! — morrant kedveskedve a Gergely.

— Hajaj! Nem leszék én asszony! Én vénlány maradok, a ki a másvilágon is csak törekszómat czipel a hátán! Kinek költenék én?

— Kinek! Én biz' tudom, hogy kinek!

— Mondja hát!

— Hát... hát... nekem...

— Ne figurázzék kiéd! Mert bizony isten máskor nem veszem föl a kiéd pipámat! — nyiffantotta a leány és úgy szaladt haza felé, hogy a futó szellő se érte volna utól...

S. O. S.

(Életmentés a tengeren.)

1024 emberélet pusztult el az *Empress of Ireland*-on, mely május 29-én hajnalban semmisült meg a kansasai part közelében, a St. Lawrence folyó öbölserű torkolatában. A legnagyobb hajókatasztrófa ez 1912 április 15-ike óta, a mikor a *Titanic* merült el 1513 utasával. «S. O. S.» (... ..) jelezte az *Empress of Ireland* szikratávirója. «Mentsétek meg lelkeinket!» «Save our souls!» Aztán egyszerre megszakadt a gőzössel a szikratáviró-összeköttetés. A nagy hajó, derékban kettétörve, tíz perc alatt elmerült, öszecsaptak föltötte a St. Lawrence hullámai.

A katasztrófa rémes gyorsasággal zajlott le. A szikratáviró segélykiáltásának mégis megvolt az a sikere, hogy a quebecki Marconi-állomás felriaszthatott két mentő-hajót, a *Lady Evelyn* meg a *Heureka* a szerencsétlenség helyére siethetett, felvenni a mentő-csónakokból az utasoknak azt a részét, melyen a *Storstad*, a végzetes svéd hajó, nem segíthetett. Így az *Empress of Ireland* 1476 utasából mégis megmenekült 452. Négy százötvenkét emberélet! Nagy szám, bár megrendítően kevés ahhoz képest, a mi mégis elpusztult. De az, hogy ennyit is meg lehetett menteni, nem kis részben Marconi nagy találmányának, a drótnélküli távirónak érdeme. Nagy életmentő a Marconi! A drótnélküli táviró és telefon legújabb évkönyve (The Year-Book of Wireless Telegraphy & Telephony. 1914. London: The Marconi Press Agency) ezeket az adatokat közli róla:

1909-ben a *Slavonia* nevű Cunard-hajó zátonyra került az Azozi-szigetek közelében és dróttalan táviró útján szétküldött segélyhívása következtében 410 utasát megmentették.

1909 január 23-ikán a *Republic* összeütöközött a kőben a *Florida*-val. Dróttalan hívásra a *Baltic* a szerencsétlenség helyére érkezett és megmentett 761 életet.

1911 december 13-ikán a *Delhi*, melynek fedélzetén néhai Fife herceg utazott feleségével, Luja angol királyi hercegnővel és leányaikkal, a Spartal-fok közelében hajótörést szenvedett. A dróttalan hívásra odasietett hadihajók megmentették a *Delhi* 89 utasát és egész hajószemélyzetét.

1812 április 15-ikén a *Titanic* az Atlanti óceán közepén összeütöközött egy jéghegygel és szikratáviró készülékének köszönhető, hogy 1513 utasa közül 703 megmenekülhetett.

1913 január 16-ikán a *Veronese* hajótörést szenvedett a portugál part közelében. A mentő-csónakokat nem lehetett használni a viharban, a drótnélküli jelzés hozott segítséget és 204 emberélet megmenekült.

1913 január 30-ikán a *Mexico* nevű tehergőzös, Newyorkból Dunquerquebe tartva, a szélvészben kormányozhatatlanná vált. Dróttalan hívásra a *Devonian* segítségére ment és Halifaxba vontatta.

MARCONI-KÉSZÜLÉKKEL FŐLSZERELT HAJÓ.

1913 szeptember 27-ikén a *Spokane* nevű amerikai gőzös a Lazo-foknál hajótörést szenvedett. Dróttalan segélykérését a *Lalouche* fogta fel, s megmentette a hajó utasait és egész személyzetét.

1913 szeptember 30-án a *Templemore* nevű tehergőzös kigyuladt a tengeren, 800 mértföldnyire a tenger partjától. Az *Arcadia* 52 mértföldnyire volt tőle, dróttalan hívásra hozzá-sietett s 52 emberéletet mentett meg az égő hajó fedélzetéről.

1913 október 10-én a *Vollurno* nevű személyszállító hajó gyuladt ki 989 mértföldnyire Irland nyugati partjától. Sok magyar kívándorló is volt rajta. Dróttalan segélykérésére tizenegy hajó sietett több mint 200 mértföldnyi kerületből az égő roncsához és megmentett 521 emberéletet.

1913 november 13-ikán tűz ütött ki a Havannából Cadizba tartó *Balmes* nevű spanyol gőzösn. A *Pannonia* nevű magyar tengerjáró gőzös 200 mértföldnyi távolságból az égő hajóhoz sietett s megmentette 103 utasát, 56 tisztjét és egész legénységét.

1913 december 29-ikén az Ausztrália és Batavia közt járó *Tasman* nevű személyszállító hajó a Papua-öbölben zátonyra jutott. Egy Marconi-val felszerelt japán hajó felelt hívására s mindenkit megmentett.

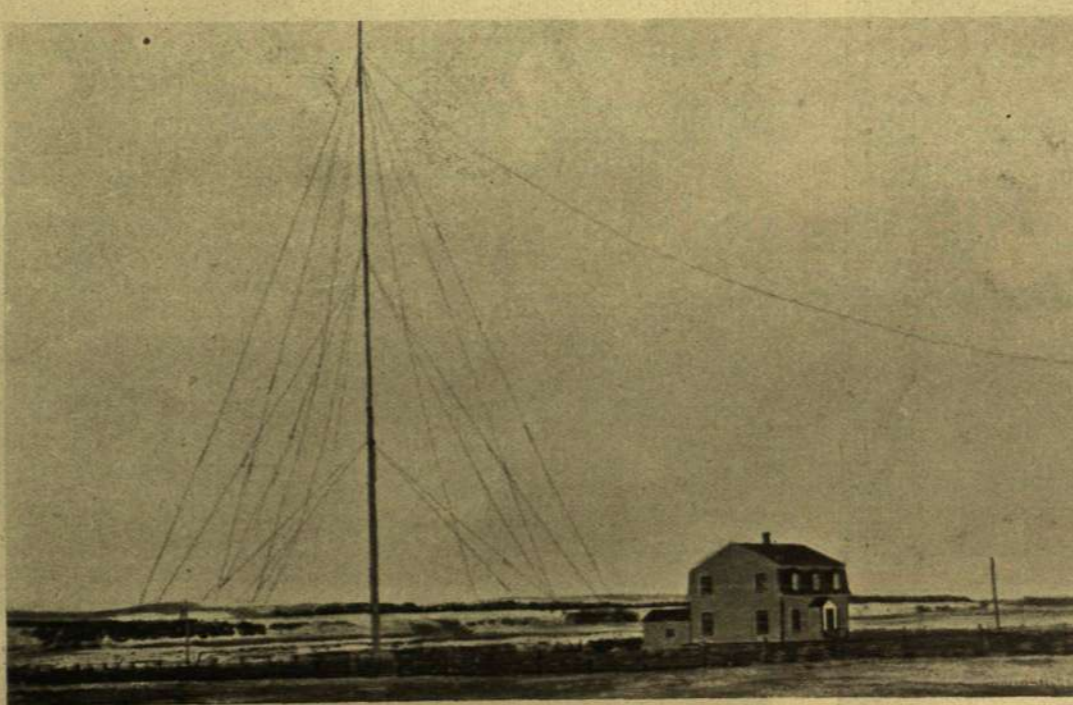
1914 január 13-ikán a *Cobequid* nevű sze-

mélyszállító gőzös sziklazátonyra futott Yarmouth közelében. A dróttalan jelzést a *Sable-fok*on levő Marconi-állomás vette fel. Több hajó nyomban a *Cobequid* segítségére sietett s megmentette minden utasát, tisztjét és teljes legénységét.

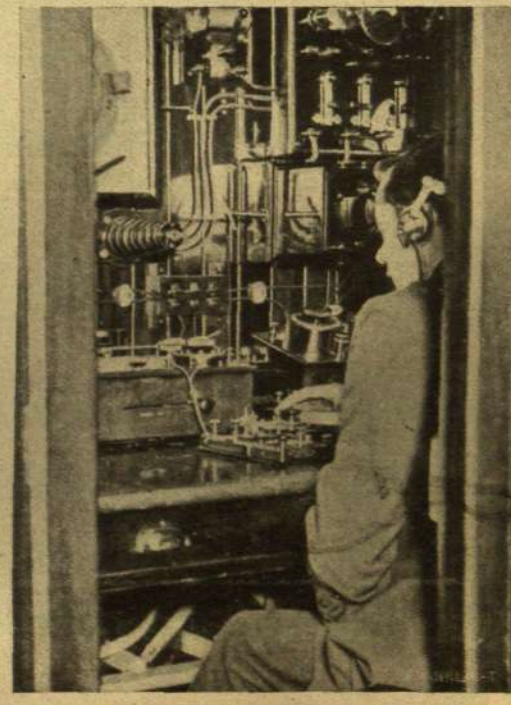
És 1914 május 29-ikén az *Empress of Ireland* katasztrófa...

A dróttalan táviró nagy áldás az embereknek, kik az óceánra bizzák életüket. A nagy találmány értékét csak az emberek szállítják le akárhányszor. Példa reá a *Titanic* megdöbentő példája. A nemzetközi radiotelegráf-egyezmény, melyet Berlinben kötöttek egymás közt a nemzetek 1906-ban, közelezi a drótnélküli távirókészülékkel felszerelt hajókat, hogy éjjel-nappal szakadatlanul tartsanak táviró-szolgálatot fedélzetükön. Nem szólna az elég jelentéktelen számú kivételekről, majdnem minden sziklatáviróval ellátott óceánjáró gőzös megfelel ennek a feltételnek — papíron. A *Californian* nevű liverpooli gőzös is, mely a szerencsétlenség idején tizen-nyolcz tengeri mértföldnyire járt a *Titanic*-től, a szakadatlan Marconi-szolgálatot teljesítő hajók közt szerepelt a tengerjárók nemzetközi lajstromában. De mit ért ez a szereplése, mikor csak egy telegrafistája volt a fedélzetén, ki tizenegyet órai meg nem szakított szolgálat után elaludt és aludt abban a rémes órában is, mikor a *Titanic* telegrafistája megírta a levegőt külön angol vészjelzéseivel: C. Q. D. (come quick danger), «gyorsan, veszély van»? Ha a *Californian* fedélzetén csakugyan megtartják a szakadatlan szolgálatot, a *Titanic* valamennyi utasát megmenthetik! Majdnem teljesen hasonló volt a helyzet a *Parisian* nevű glasgowi gőzösn (ennek táviróhivatalnok 18 órán át teljesített egyfolytában szolgálatot), mely száz mértföldnyire volt a szerencsétlenség helyétől, tehát közelebb volt hozzá, mint a *Carpathia*, mely a *Titanic* 703 utasát megmentette. Hajszálon múlt, hogy a *Carpathia* segítése is el nem veszett. E hajónak egyetlen táviróhivatalnok iesen le akart feküdni és csak szerencsés véletlen szőlította még egyszer a hajó távirószobájába; ott aztán felvehette a *Titanic*-tól jóval távolabb járó német *Frankfurt* szikrajelzését, s a *Carpathia* még jókor s elsőnek érkezhetett a halállal küzdő utasok megmentésére.

A táviróhivatalnokokat nem érthette vad. A ki tudja, hogy ez emberek, fejükön a hallgató-kagylókkal, 14—18 órát töltöttek a Marconi-készülék szűken kimért szobácaájában, megértheti, hogy az idegkimerítő szolgálat le-szerelte őket. A drótnélküli táviró csak akkor lesz az emberéletnek igazi és tökéletes megmentője a tengeren, ha a hajóstársaságok, igaz emberiséggel gondoskodnak róla, hogy minden hajójukon legyen dróttalan táviró-készülék s hogy a berlini egyezményben megszabott szolgálatot, a kellő számmal alkalmazott távirószemélyzet valóban teljesíteni is tudja.

A SZENT LŐRINCZ FOLYÓ TORKOLATÁNÁL LEVŐ MARCONI-ÁLLOMÁS, MELY AZ «EMPRESS OF IRELAND» VÉSZJELEIT TOVÁBBÍTOTTA.

EGY MARCONI-TÁVIRÁSZ DOLGOZÓ-KABINJA A HAJÓN.

AZ ELSŐ PESTI FESTŐISKOLA.

A cím után azt gondolhatná az olvasó, hogy nagy messzeségbe kell visszamennie az emlékezés útján, pedig alig hatvan éve nyílt meg a Velencéből idevetődött Marastoni Jakab «festészeti akadémiaja». Óriási jelentősége volt ennek az eseménynek, a művészeti fejlődésben egészen megbénult főváros polgársága számára. A harminczas évek Pest-Budájának egész társadalmi berendezkedése, az elszigeteltség, külön élet és váltotta ki azt a sajátzerű ridegséget, a mely a szervesen kialakuló művészeti közös törekvéseket már csirájukban megfojtotta. A kor izlésének hódoló, de azért tehetséges művészeink, ha az isteni láng magasra lobbant lelkükben: hanyatt-homlok menekültek a művészeti multból dúsan lakmározó Bécsbe, vagy tovább. Itthon maradtak a szerényebbek, a nyugodtvérűek, a kiknek egész művészi becsapágyuk abban merült ki, hogy a kitaposott, kipróbált kompozíciómodort, a megszokott megfigyeléseket ugyanazon a szinten tartásuk meg, a melyen először látták.

A pontos aláfestésnek, a nyárspolgári, valóban túlzott józanságnak e korban csakis e korszaknak szellemi rokona nyithatott festőiskolát. S az öreg Marastoni valóban ilyen volt. Az akadémikus olasz festési modor hagyományain nőtt fel s mikor java férfikorában — 36 éves volt — 1846 október 3-án nagy lelkesedés meg érdeklődés között megnyitotta «festészeti akadémiaját», maga József nádor üdvözölte elsőnek az ünnepelt mestert, a ki ebben a pillanatban az újszerűséget, a modern haladást képviselte a kis igényű, elmaradt Pesten...

Csodálatos lelkesedéssel sereglettek csakhamar a tanítványok Marastoni mester akadémiajára. Az első évben már 34 volt ezeknek száma, a mely a következő évben majdnem megkétszereződött. Hogy mily szeretettel csüngtek a mesteren tanítványai, bizonyítja az az ezüst, pesti készítményű festékdoboz is, melyet az iskola egy éves fennállásának emlékére nyújtottak át a mesternek. (Schickinger pesti jónévű ötvösművész készítménye, a pesti ötvös-jegygyel ellátva.)

Ez iskola működéséről s tanítási módszeréről igen érdekes s művelődéstörténeti szempontból különösen becses emlék jutott a közelmúltban a Székesfővárosi Múzeum birtokába.

Marastoni első tanítványgárdájának rajzai, melyeket egy-kettőnek kivételével maga a mester szignált s valamennyin rajt van a kicsiny köralakú bélyegző: «Magyar Festő Akadémia» körirattal, mely az M. J. betűket öleli körül. Régi pesti-budai művészeti emlékekben annyira szegények vagyunk, hogy ez az emlékalbum a maga 70 rajzlappal igazán kulturális jelentést jelent.

Az ihlet ismeretlen valami volt ebben az iskolában; a kitaposott középszerűség szigorú korlátain belül a művészi megérés legkisebb kilengését is szellemi lázadásnak tekintette a mester, ezért azután Marastoni keze alól nem került ki az egy Lotzot kivéve, egyetlen istenadta tehetség sem.

Lotz tizennégy éves korában még Marastoni keze alatt másolgatja az olasz szentimentális műlapokat, a lovára támaszkodó, busuló harczost, a diszkoszvetőt, vagy Heliodorost... A kornak közérzése a nyárspolgári nyugalmat, a rendet, a csint mindenek fölé emelte. Nos, ez a kor festészeti törekvéseit is a maga képeire teremtette. A nyugtalan színtelket, a csak odavetett árnyéklakat gondosan letom-pitották, az egész képet áthúzták s a konturokat hajszálhíman élezték ki. Ehhez a hangulathoz simul az egész polgári élet, a berendezés: szelid hajlású butorok, a sarokban a sublótan alabástromszlopos óra, melynek hal-kán tipegő szavát néha-néha megszakítja egy epedő, szentimentális olasz melódia, vagy minét-muzsika...

A mi Lotz Károlyunk alig három évig tanult a Marastoni-iskolában s néhány esztendő múlva a nagy Rahl jobbkeze lett Bécsben! A reprodukcióban bemutatott krétarajz, (Olasz leány képe térdig ábrázolja) még semmi egyéb, mint gyakorlat, ügyes másolat a mintalapról. S mégis, elmerengve nézzük az első időszak e főmaradt emlékét; nekünk többet mond e kép a nyomában támadó hangulattal, mint «művészi» értékével. Lotz mindvégig kedvenc tanítványa volt Marastoninak, s a két idegenből ide szakadt ember, a maguk választotta új hazának kezdetleges, dadogó kulturájáért élt, dolgozott. Művészi útjaik hamar elváltak egymástól, művészi álmaik más tájakat kerestek föl, de összekapcsolta, sőt baráti érzésekkel forrasztotta egybe őket annak a kicsiny, poros falnak, Pestnek elmaradottsága miatt érzett fájdalom... Külföldről is föntartotta első mes-

terével az összeköttetést, s mikor a betegeskedő Marastoni 1859-ben visszavonult akadémiaja vezetésétől, mire nemsokára az egész akadémia feloszlott, Lotz Károly már itthon volt köztünk s szomorúan látta az első művészeti iskola haldoklását.

Az emlékalbum két lapja, melyet Muzslay nevű tanítványa rajzolt, különösen figyelmünkre méltó, mert a merev iskolás másolás helyett, eredeti akttanulmányt látunk magunk előtt. Az egyik lap férfi aktját ábrázolja, a mint bal térdével egy négy lábú ülőkére térdel s felső testével előre hajolva, rudat feszít lefelé. Az egész megrajzolás, beállítás, a fej kifejezése, izomtanulmányok szabadsága elárulja nekünk, hogy ez már komoly kísérlet az akt-rajzolásban. Az első szabadabb lélekzetvétel, mely felénk áramlik a Marastoni-iskolából! A kétségtelen elrajzolások, a sablonos konturkielész hiánya, művészi keresésre mutat Muzslay másik czeruzarajza, melyet ugyancsak bemutatunk, kéztanulmány, eredeti beállítás után. Ebből a két megmaradt lapból szeretnénk arra következtetni, hogy Marastoni az akt-rajzolásban is meghonosította iskolájában. S talán idővel előkerül még egy csomó rajzlappal, mely e hitünket igazolni fogja.

Itt találunk még néhány Kohaut-rajzot is, a mi közelebről azért érdekel bennünket, mert később, a hatvanas években kedvelt arcképzéskészítő volt, kinek műveit egykorú könyomatú sokszorosítások terjesztették el.

A kilencz műtermet magába foglaló akadémia alig másfél évtized alatt, a míg fennállt, határozottan nagy kulturális szükségletet elégitett ki az akkori Pest-Budán. Fejlesztette a közízlést, fölkelte egy csomó szunyadó tehetséget, új világ felé mutatott, mely eladdig zárva volt kisszerű fővárosi viszonyaink miatt a polgárság ezrei előtt. Az irodalmi fejlődés lázas lüktetése, mely a huszas-harminczas évek közti magyarosodó Pest-jét csöndes remegésbe hozta, természetesen könnyebben átvibrált a pesti urak és asszonyok lelkületein: hiszen a nemzeti nyelv kérdése volt az előtérben! De művészet? Képek, szobrok a harminczas években? Akkor még csak a legelöllebbek szívvilága fordult igaz szeretettel e kérdések felé s a «Honderű» aczélmetszetei a «legújabb bétsi nagy-úri divatöltönyök» ábrázoló sával, képezték a polgári elemek galériáját...

Dr. Kremmer Dezső.

Strommayer: Pásztorónő.

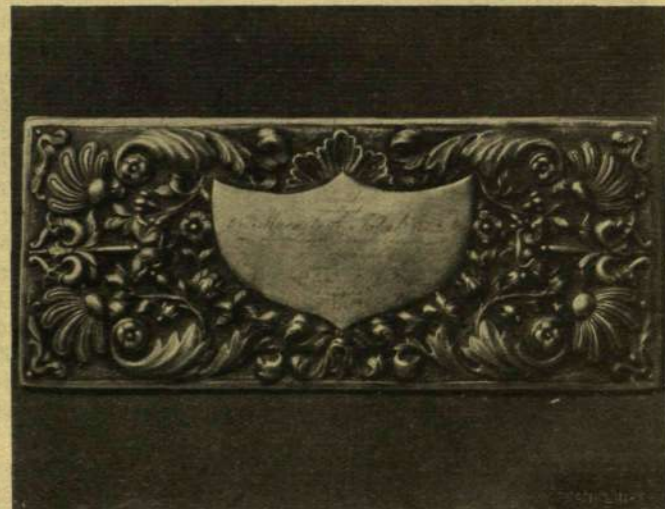
Grimm Rudolf: Krisztus.

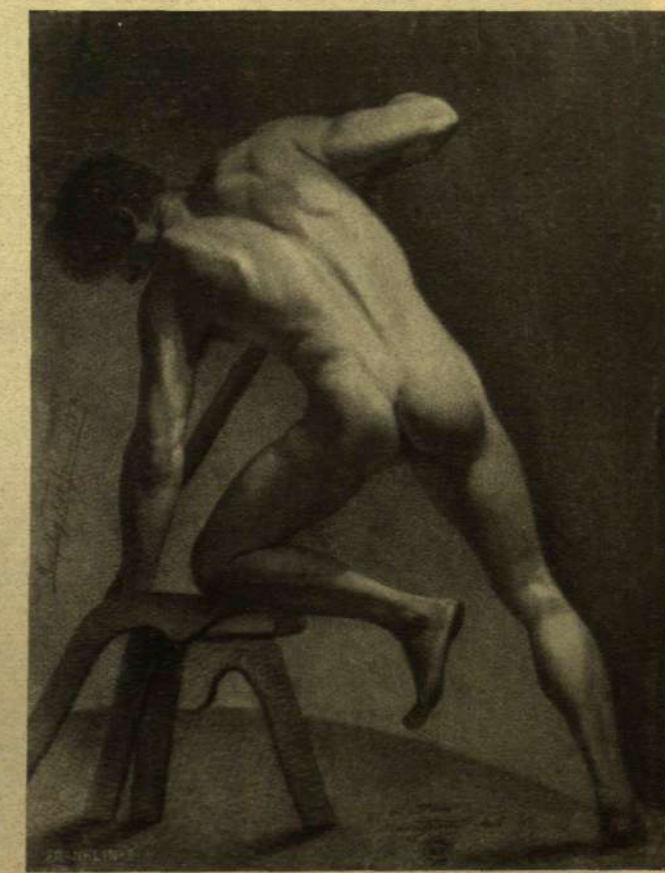
Marastoni József: Mulatók.

Muzslay: Tanulmány.

Ezüst festékdoboz, melyet tanítványai ajándékoztak Marastoni mesternek.

Muzslay: Tanulmány.

ANYA GYERMEKÉVEL, MARASTONI JÓZSEFNEK, MARASTONI FIÁK RAJZA.

OLASZ LEÁNY. — Lotz Károly ifjúkori rajza.

ÁLLAMI MÉNEK KISBÉREN.

AZ ALAGI CSIKÓ-ÁRVERÉS.

Sportkörökben minden esztendőben nagy érdeklődés nyilvánul meg az alagi yearling árverés iránt, a hol a ménestulajdonosok angol telivér egyéves csikóit árverezik el. Ezekből a csikókból lesznek idővel a legjobb versenyparipák és így érthető, hogy elsőrangú telivérek ivadékaikért igen nagy árat is adnak az istállótulajdonosok. Az idén szokatlanul látogatott volt az alagi pálya május 21-ikén, a mikor az árverést megtartották. Az előkelő sportközönséget, a melynek soraiban a magyar arisztokratákon kívül sok neves külföldi istállótulajdonos is megjelent, külön kocsi szállították ki a versenyterre, a hova már napokkal előbb megérkeztek az egyes ménesek csikói. A kisbéri állami ménes tizennégy, gróf Esterházy Pál igali ménese két, Kintzig János tövisgyházi ménese négy, Jaross Sándor lesvári ménese tizennégy, gróf Károlyi Gyula aradmácsi ménese öt, Fáy Béla kisteleki ménese huszonöt, herczeg Schwarzenberg Alajos ászári ménese kilencz, a gáspárteleki ménes pedig hat csikóval volt képviselve, összesen

nyolcvan yearling kelt el 537,300 koronáért. Az árverés alá becsajtott gyönyörű angol telivérek között csupa elsőrangú csikó volt. Tizenhárom tizezer koronánál magasabb összegért kelt el, legdrágábban a kisbéri ménesnek azt a csikóját vették meg, a melynek apja Roi Herode, anyja Millbrook, két kitünő, karrierjét már befejezett versenyparipa. Ezt a pej mén-csikót heves árverés után 42,000 koronáért báró Rotshild Alfonz vette meg, de a csikókat vásárló sportsmanok között első helyen szerepel báró Springer Gusztáv, a ki öt csikóért összesen 90,000 koronát adott. Fáy Béla kisteleki ménesének egyik csikóját Gascony-Queen's Evidence sárga ménjét 25,000 koronáért Dréher Antal vásárolta meg, gróf Károlyi Gyula aradmácsi ménesének egyik pej ménje pedig 17,500 koronáért jutott báró Springer Gusztáv birtokába.

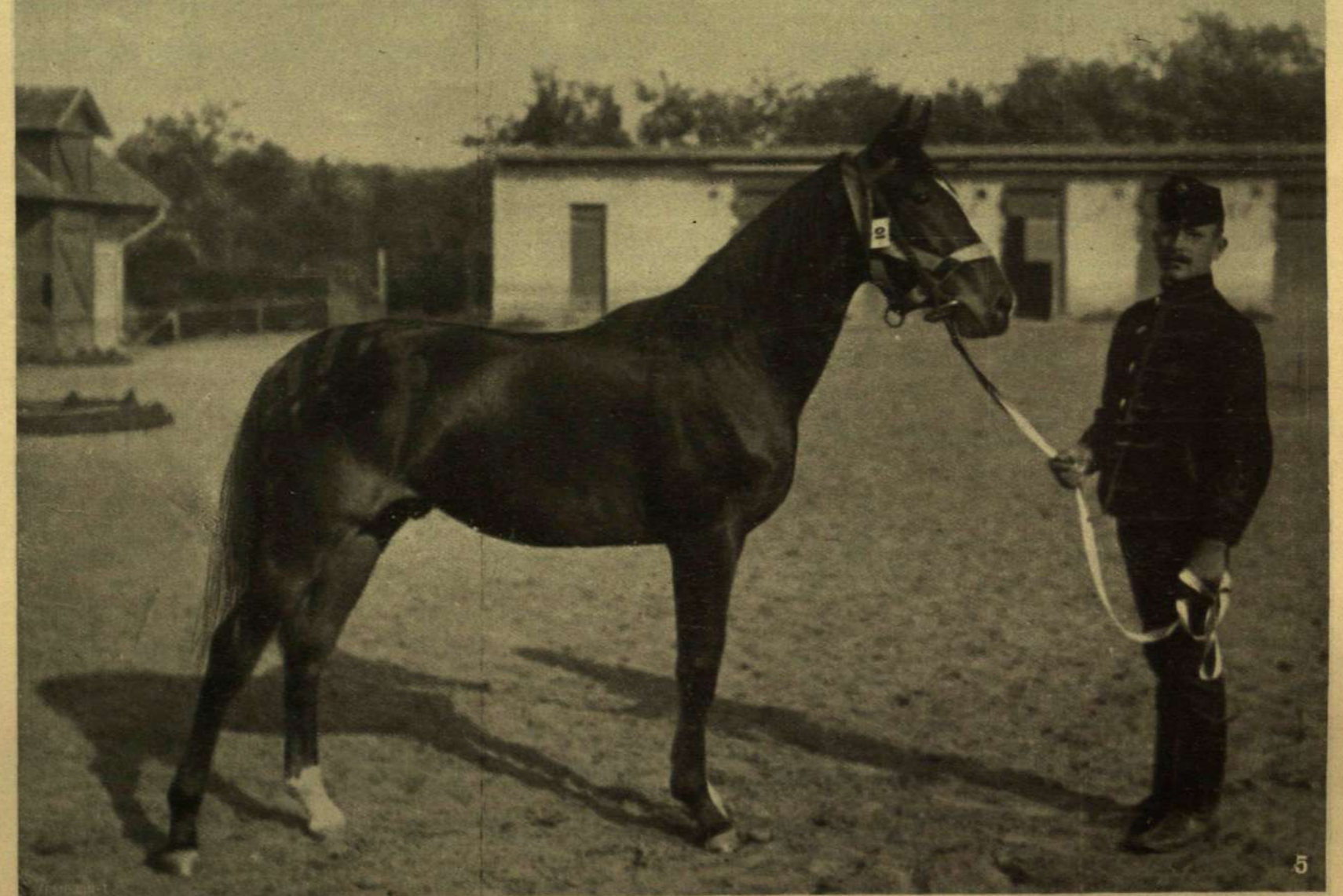
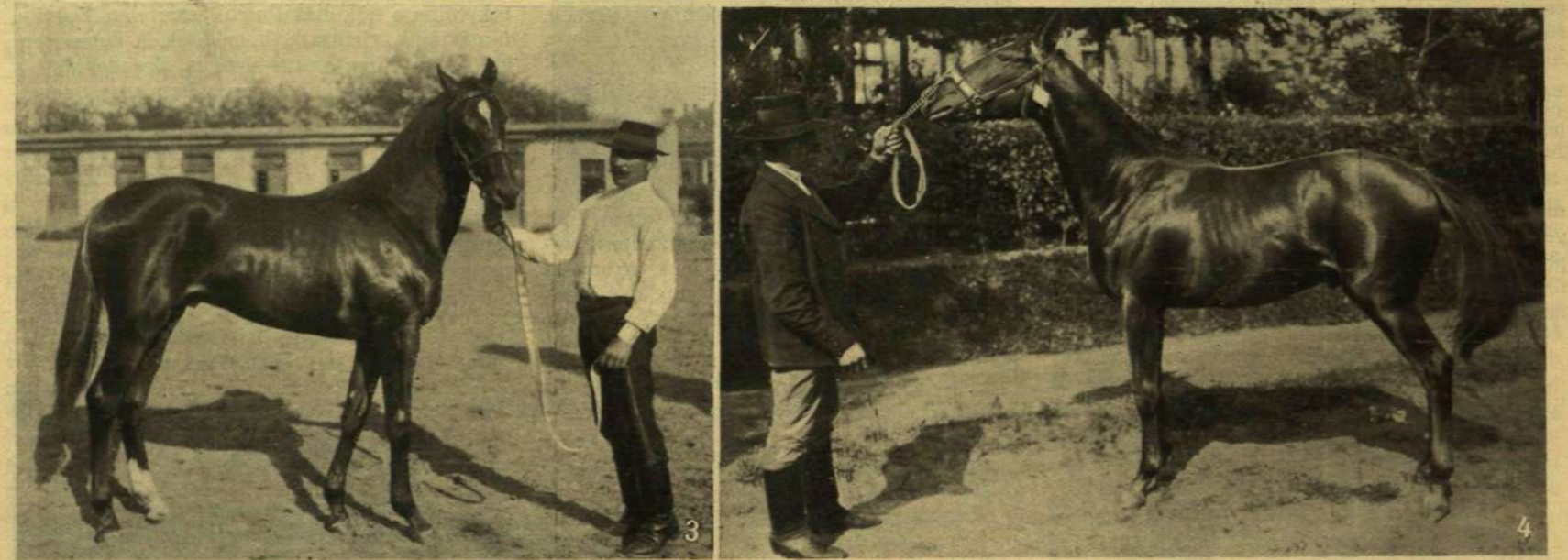
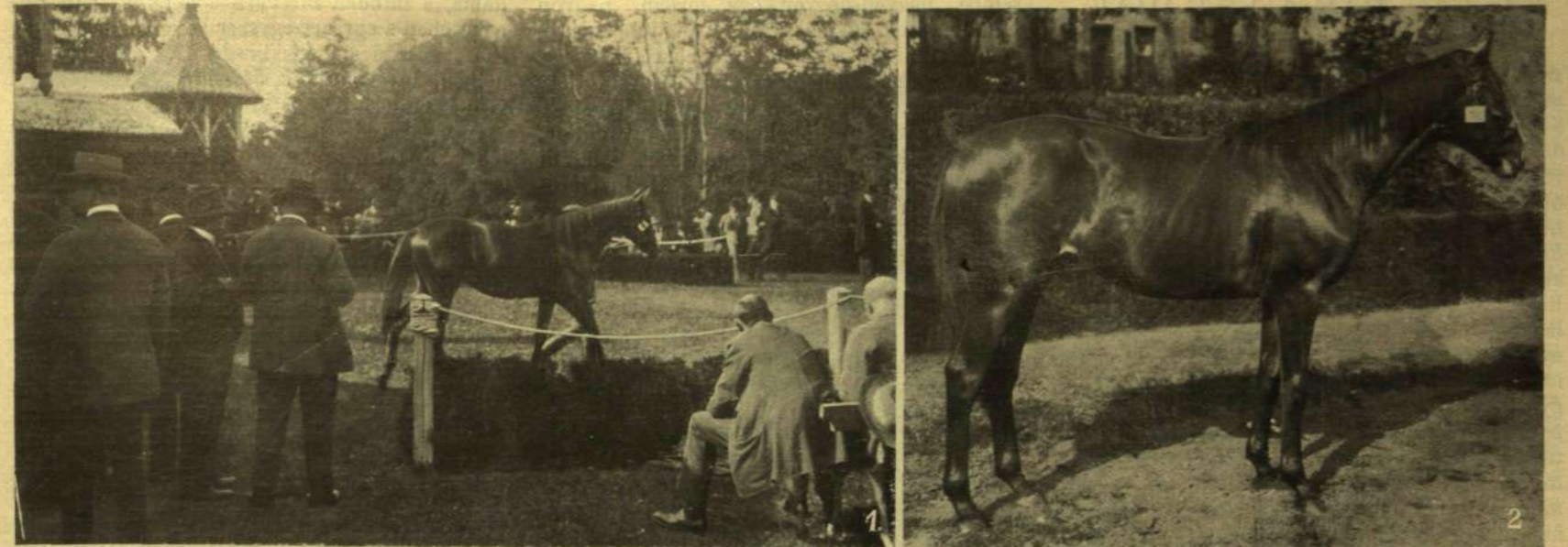
A csikók átlagos ára 6800 korona volt és ez az összeg azt bizonyítja, hogy ez az árverés messze felülmúlja az eddigi alagi árveréseket. Különösen nagy volt az érdeklődés a kisbéri kollekczió iránt és a ménes tizennégy csikója 120,800 korona vételár mellett

kelt el. Mintán legtöbb csikót a kisteleki ménes becsajtott az aukezióra, e ménes bevétele volt a legnagyobb, 6642 korona átlagár mellett a huszonhat yearling 172,700 koronáért cserélt gazdát. Összár tekintetében a ménesek között az előbb említettekén kívül csak a lesvári ménes szerepel. Százezer koronán felüli bevétellel, a tizennégy csikó 121,900 koronáért kelt el, ez a ménes vezet az átlagárban is 8707 koronával, míg a legkisebb átlagárát a gáspárteleki ménes érte el és pedig 2283 koronával.

A vásárlók közül huszonötezer koronánál többet hét istállótulajdonos adott a csikóért, tizezer koronánál nagyobb összeggel hat sportsman szerepel, ezer koronánál kisebb összeggel azonban csak egy úrlovás szerepel abban az összeállításban, a melyet az árverésről készítettek. Sportszakértők véleménye szerint ez az árverés messze felülmúlja az átlagot; az egyes ménesek csikói exterieurban és pedigree-jükkel nagyon kitűntek és a számokból ítélve is az idei alagi yearling-árverés a magyar lótenyésztés ügyét kiválóan dicséri.

KISBÉRI CSIKÓK.

1. A csikók elővezetése. — 2. Egyéves pej mén az aradmácsi ménesből. — 3. Egyéves sárga mén a kisteleki ménesből. — 4. Egyéves sárga mén a lesvári ménesből. — 5. Egyéves pej mén a kisbéri állami ménesből.

AZ ALAGI CSIKÓ-ÁRVERÉSEN LEGMAGASABB ÁRBAN ELKELT CSIKÓK. — Jalty Gyula féltel.

BALLAG MÁR A VÉN DIÁK.

Úgy szeretnék szólni hozzád, jó olvasó, mintha valami szép utazásból jöttem volna meg, mintha a magam ifjúságából érkeznek, s a magam emlékeinek gyöngéd bánatát hegedülném neked. Oh, nem jövök messziről, csak innen a moziból, a hol egy fáradt nyáresti órát töltöttem. És a füledt és kedvetlen sötét helyiségben a birka-invenzióval kitalált német filmregények s embertelen olasz rémdramák között láttam egy magyar képet, mely meghatott és felüditett s a képzelt emlék édesen lankasztó hintáján hintáltatta szívemet. Selmezbányán vették föl ezt a képet s elhozták ide az Andrássy-úti mozi vásznára azt a hagyományos diákünnepet, a melyet a selmezbányai erdész és bányász főiskola hallgatói tartanak a tanuló esztendő végén. Ballagásnak hívják egyszerűen ezt a sziverehető ifjú ceremóniát, mert elballagnak a városból azok a fiúk, a kik az utolsó diákesztendőt kitöltötték és nem jönnek vissza többet. Bizonyára a te füledet is megérintették már jó olvasó, az ő híres régi nótájuk méla hangjai:

Ballag már a vén diák Ez út hazámba visszavisz,
Tovább, tovább, Filiszter leszek magam is,
Isten hozzátok czimborák, Tovább, tovább, tovább,
Tovább, tovább, Fel búcsusókra czimborák.

Tekintetem végigkísérte a selmezbányai diákballagást, míg a hátam mögött odafenn, a gépész kis padlásán, egykedvűen berregett a projektográf-masina. A kellemes fehér város főutcáján, a kétoldalt mosolyogva álldogáló lakók között jönnek a nagy diákok a vásznon

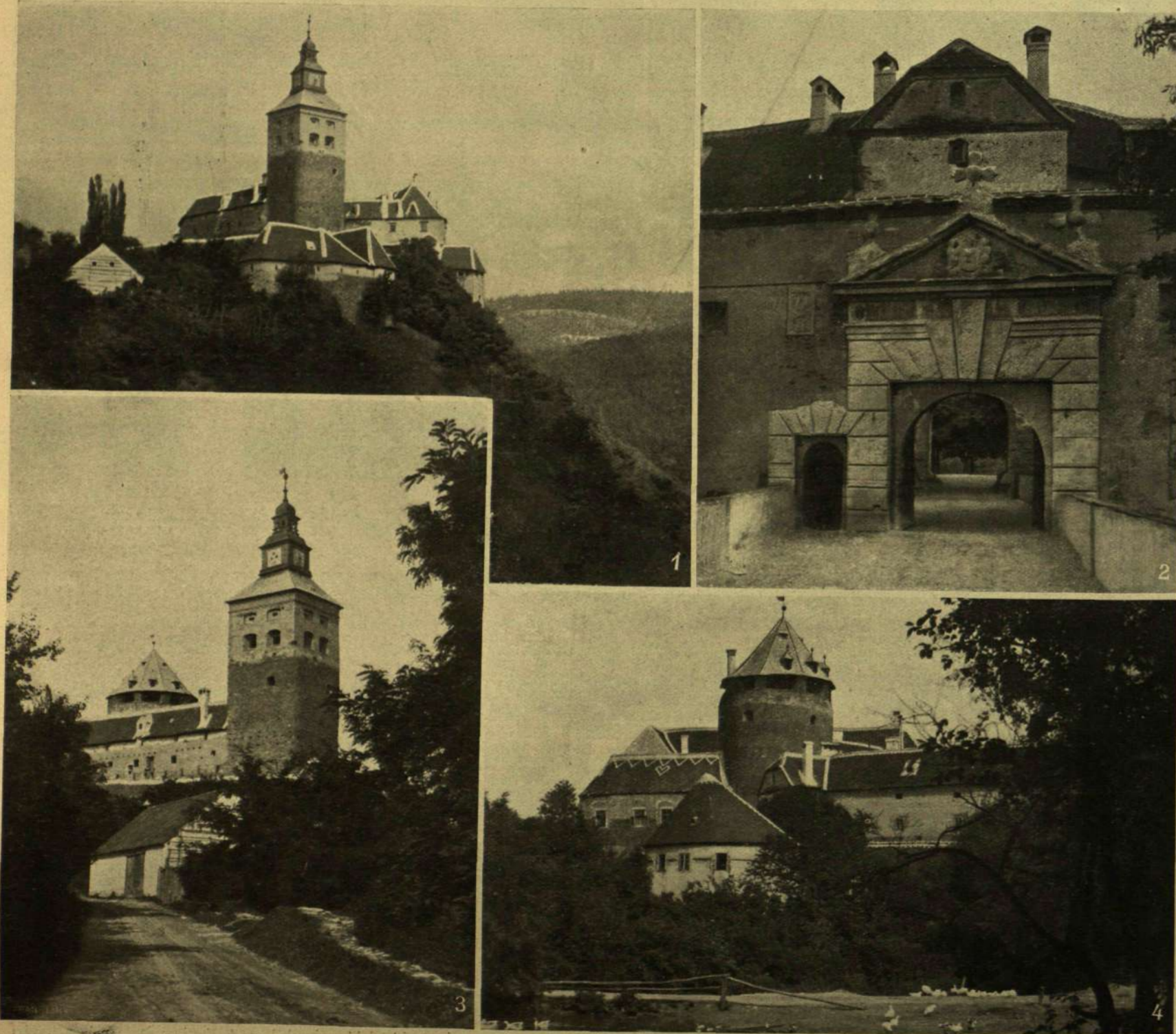
szembe, négyen-négyen egy sorban, nagyon lassú lépéssel, egymás vállára tett jobbkarjukkal összefüzdve s a zöldággal bokrétazott kalapot a szemükre húzták s a fejüket lesütötték, úgy jönnek. Ballagnak. Oly szép és igaz és annyira magyar a diákoknak ez az attitude-ja, mintha csak a ballagni ígét, ennek a fáradt dallamu szónak betűit, s lelkét látnám elevenen illusztrálva. Olyan hűségesen ballagnak, egy se emeli föl a fejét, s nem kínálja az arcát a mozigépnek, hogy jobban lássék majd a képen. Pedig ezen a kis hiúságon a német császárt minden héten rajtakapja az ember. Ballagnak a diákok. Ez a ballagás valami egészen magyar gyaloglási forma, úgy érzem, csak a magyar tud ballagni. Egy óeska népdal cseng a fülemben, a nótában a leány utána néz a legénynek:

Úgy megballag Szeged felé,
Megfájdul a szívem belé.

Nézzünk vissza a vásznonra, melyen tűnnek a ballagó diákok, utánok a cigányok jönnek, muzsikálnak. A kis bögös sántikál, mert a balterde mindig beleütődik a kisbögőbe, a nagybögő a bögőhordozó cigányproletár hátán van, a nagybögős uri módon sétál utána s húzgálja lassan keresztbe rajta a széles vonót. A cigányok után czifra farsangi menet következik, a fiatal diákok kísérik a ballagó véneket, maszkarálják őket föl, hosszú kigyóvonalban húzódnak s a kigyóvonal vidám kanyargásában komolyan lépkednek egymás nyomába ódon gigerlik, kámszás papok, nagyhasú katonák, szerecsen, török basa, bakter, főkötős régi

dáma, s minden maskara egy pohár sört tart a kezében s egyszer-egyszer hörgintenek belőle. Két maskara egy kis hordó sört cipel a menetben. Így vonulnak, Jókai és Mikszáth könyveinek emléke sóhajt el fölöttük.

A maskarádé jelmezeiből, figuráiból sejteni lehet a selmezbányai diákünnep régesrégi származását. Alkalmassint azok a magyar teológus ifjak hozták haza e maskarás menet divatjait, tréfáit, a kik elmúlt századokban a német s helyét városokba vándoroltak. S ez az önömet kedélyű diákfarsang összerabarátkozott a hajdani magyar kedvű és bánatú «ballagással» s most oly sajátos harmoniában vonulnak együtt, a régi idegent s a régi hazait mély rokonság köti össze, egy szív: az ifjúság... Vajjon hol van még ezen a selmezbányai «ballagáson» kívül valami, a mi őzi Magyarországon az ősi vidám és sziverehető diákéletet? Ebben a fáradt s kedvetlen korban mintha az élet szürke árnyékát ráténné az iskolák udvarára s mintha az árnyékon elfonnyadtak volna a fiúk diáküllúziói, szertelen kedvük, fantáziájuk, virtusai, komédiái. A debreczeni kollégium híres czétus-élete is elrendesedett s a magyar diákéletnek ez a hatalmas, zengő vára is apró tanuló katonák szigorú kaszárnyája lett. A főváros kisebb diákjai az úgynevezett cserkészületet űzik, de ebben semmi magyarság és semmi diákság nincsen. Hogy a pesti nagy diákok milyen diákéletet élnek, arról nem tudok egyebet, mint a mennyit egy sárga füzetben olvastam a minap. A sárga füzetnek a címe: Diáknyomor az egyetemen. Szép Ernő.

1. A vár délynyugatról. — 2. A külső várkapu a Batthyány czímerrel. — 3. Az őrtorony, melyet a villám felgyújtott. E torony órája abban az órában állott meg, mikor gróf Batthyány Lajost kivégezték s azóta áll. — 4. A kastély.

A SZALONAKI-VÁRKASTÉLY VASMEGYÉBEN, MELYET A NÁPOKBAN FELGYÚJTOTT EGY VILLÁMCSAPÁS. — Petrik Alberti félvételei.

PÓSA LAJOS ÜNNEPLÉSE.

A legszebb és leghálásabb közönség, a gyermekek ezernyi serege ünneplte június 7-ikén Pósa Lajost: az ő kis olvasói jöttek el, arczukon a tavasz csillogásával, az ünneplő kedv örömeivel, kicsiny szívükben a szeretet érzésével az iránt, a ki csengő-bongó formát adott gyermeki ügyögösüknek és elsőnek szólaltatta meg fülükben a magyar vers muzsikáját. Patogó ritmusok, csilingelő rímek, játékos, furcsa, kedves szavak rajzottak fel fejlődő lelkükben, mikor körülvették a szép fehér hajú és bajszerű öreg embert, a kinek nyájas, derült és gyermeken naiv szavát már régóta ismerik képes könyveikből. S a gyermekek mögött ott állott a szülők hadserege, nemcsak azért, hogy vigyázzon a kicsinyekre, hanem azért is, hogy külön megköszönje a maga örömét Pósa bácsinak: azt az örömet, a mikor a kis gyermek először próbálta ki elméjének bájos játékát a Pósa bácsi rímeivel és szavaival. Lehet-e ennél szebb befejezője egy költő pályájának és lehet-e ennél hálásabb közönsége egy írónak? Voltak ott szülők, sok százan, a kik valamikor maguk is a Pósa bácsi versein nevelkedtek s most mintegy a maguk gyermekkorának megismétlődését látják, mikor gyermekeik ajkán ismét ugyanazok a rímek csengenek, a melyek az ő saját szellemi életük első megnyilatkozásaihoz kapcsolódnak.

Annak idején szerencsés sugallat állította be a gyermek-irodalomba. Benne magában is megvolt a gyermek közvetlen, friss számítása, derült optimizmusa, a mely az életből csak a vidám, napfényes, megindító vagy lelkesítő jelenségeken szeretett elidőzni, megvolt benne a gyermekkor naiv hite, a mely nem bocsát magához semmi kételkedést, semmi diszharmóniát. A ki a gyermekeknek akar írni, an-

PÓSA LAJOS AZ ÜNNEPLŐI ÁLTAL HOZOTT VIRÁGOK KÖZÖTT.

nak magának is gyermeknek kell lenni legalább egy kicsit. Ez volt Pósa Lajos népszerűségének fő ereje: ő sohasem szakadt el teljesen gyermekkorától, anyja kis falusi házatól, a gömöri völgyektől és patakoktól. Mikor a nagyok számára irt, akkor is a gyermekkorával való benső kapcsolat sugallta legmelegebb-

ben: édesanyját énekelte legszebb verseiben. A sugallat, mely a gyermek-irodalomba vitte, szerencsés volt abban a tekintetben is, hogy irodalmunk egy lézagát töltötte ki. Kitűnő kezdekben és kísérletekben nem volt itt se hiány. Már a negyvenes évekből is van egy-két igen jó gyermeknek való verseskönyvünk, melyek közül *Bezerédj Amália Flóri könyve* még ma is él és nagy kedveltségnek örvend. Később *Gyulai Pál* adott ma is elevenül ható példákat arra, hogy mikép kell a gyermeknek írni. Az ő néhány gyermekmeséje és játéki verse még ma is ifjúságunk legértékesebb szellemi kincséhez tartozik; maig is felül nem múlt példái ezek annak, hogy az egyszerű, cikornyátlan, a népieshez egészen közelálló vers szól a legjobban a gyermekkor szívéhez és értelméhez és a gyermeknek is csak az ragadja meg, a mi a felnőttest: a formának, az előadásnak belső művésze.

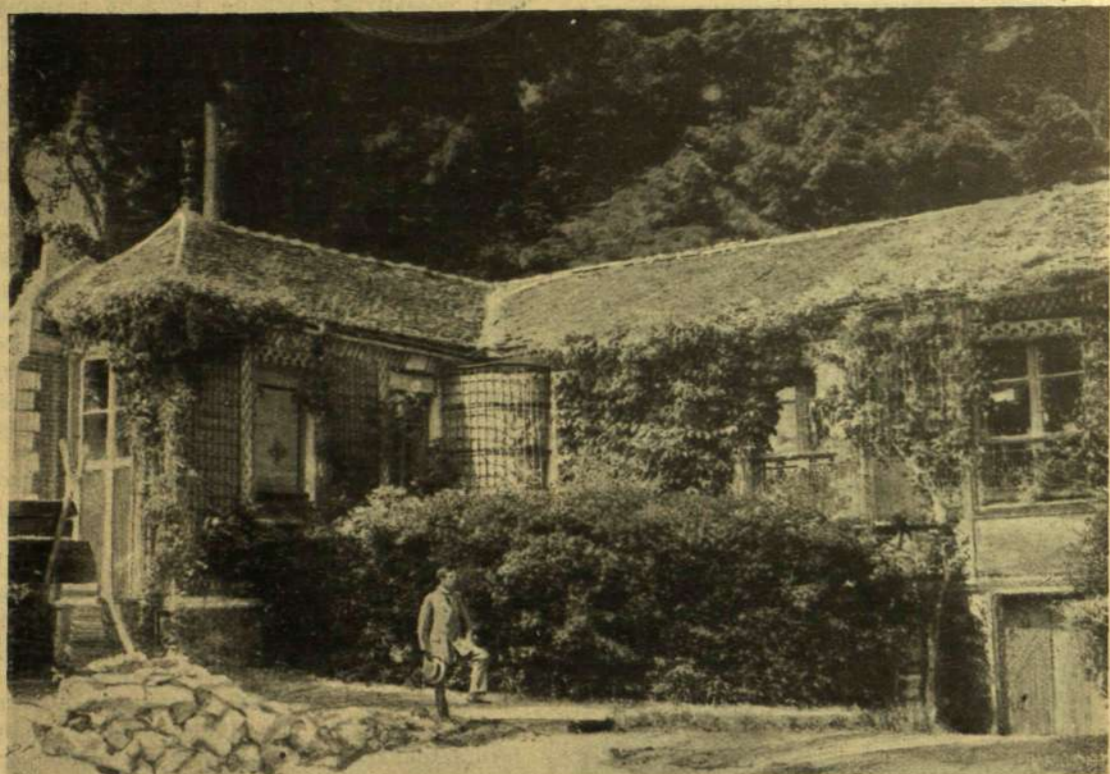
Pósa gyermekverse is a népiesből indul ki, de nem a népmese egyszerű, cziczomázatlan, nyugodt, az előzőhöz egészen közelálló művészetéből, hanem a tarkább, a szavakkal játékokat űző népdalból. Innen vette rímeit és ritmusait s a versnek a muzsikai részével akart hatni leginkább: muzsikáló rímekkel, játéki fordulatokkal, a szavaknak a szappanbuborék színeiben csillogó játékaival. Az ő versei a fülükön át vesztegetik meg az olvasót, akár a népdal muzsikája s csilingelésük szinte mellesé teszi, hogy a gyermek az értelmükre is ügyeljen. Olyasformán tanulják meg, mint valami kedves, gyermekesen tarka nótácskát.

Pósa az egyetlen volt kortársai között, a ki teljesen a gyermekeknek való versek írására szánta magát. Ezért kapta jutalmul a gyermekek között való népszerűséget, a mely mint valami friss mezei virágokból font koszorú veszi most körül.

1. Egy kisfiú üdvözli Pósa-t. — 2. és 4. A költő előtt elvonuló gyermekek. — 3. Az ünneplő közönség.

PÓSA LAJOS NEGYVENÉVES JUBILEUMA. — Jolly Gyula félvételei.

A kamalduliak yerresi kolostorának priori lakása. Ebben a kolostorban temették el Rákóczi szívét.

Fasor a kolostor parkjában.

RÁKÓCZI FERENCZ FRANCZIAORSZÁGBAN.

Irtta Hevesy Andor. (Folytatás.)

Sokat olvas, keresi a tanult emberek társaságát, említik az akkori hírlapok.* Egyszóval értelmes, mérsékelt, szép elme. Áldott békefejedelem lett volna, ha nyugodtan építheti a hazát.

Mindazonáltal Rákóczi korántsem városi ember. A szellős friss ég éltető eleme. A király rendelkezésére bocsátja vadászterületét. Hol sinkoránál, hol puskával űzi a vadat. Járja lova hátán Páris vidékét. Nézi a gyönyörűséges ültetéseket, a kell-metres réteket, a lugasos kerteket, a boldog földet, melyet századok óta ellenség lova lába nem nyomott.

Egy falusi lakot bérelt ki Passyban, a Bois de Boulogne szélén. A király állandó szállást rendelt számára mulató házaiban: Versaillesban, Marlyban, Fontainebleauban. Ritkán tért be Párisba. Olyankor Tessé maréchalnál lakott. Ez a francia főember volt régente a király

* «Le Prince Ragozzi a rendu visite a quelques-uns de nos illustres Savans, et il est fort estimé parmi les gens de lettres, par la connoissance qu'il a dans les Sciences et les Beaux-Arts.» Gazette d'Amsterdam, 1713, márczius 17. Lásd még Journal Historique Sur Les Malheurs Dutes, Verdun. Chez Claude Mugnet, Marchand Libraire, 1713 április, 238. l.

követje a savoyai udvarban. Ő szerezte a bájos savoyai hercegisasszony s a francia trónörökös házasságát. Midőn XIV. Lajos háborúba keveredett nászával, Tessé vezényelte a francia sereget. Nagyon szívéhez nőtt a kis savoyai hercegisasszony. Megverte apját, de csak úgy csinján; hagyta szaladni, nem üldözte. Megvadták érte, de nem bánta. Higgadt lélek volt; félig bölcs, félig udvaronc. Rákóczi föltötte becsülte jellemét s kereste társaságát. Tessé — látszik arczán — mestere volt az elmés beszéd művészetének. Igen kedvelte ezt Rákóczi, noha őt magát nem vitte erre sem nemzete, sem természete.

Tessé a «Hôpital des Incurables»-ben, a gyógyíthatatlanok kórházában lakott. Korántsem keresztényi alázatosságból, hanem mert ekkoriban szokásban volt, hogy nagy belsőségekkel rendelkező szerzetek bérbé adtak egy házacskát, vagy lakosztályt magános főuraknak. Itt töltötte Rákóczi az éjszakát, valahányszor Párisban hált. Mind máig áll ez az ódon épület a Rue de Sévresben; manapság Hôpital Laënc a neve.

Vándorlásaiban csak néhány beháló inasa kísérte a fejedelmet. Udvarnépe valószínűleg Passyban lakott. Egy Dorso nevű úr házat bérelte ki ott márczius elején. Azonban francia tisztjei a városban telepedtek meg; többen közzöttük, d'Abzac és Pean nevéek, egy Hotel du

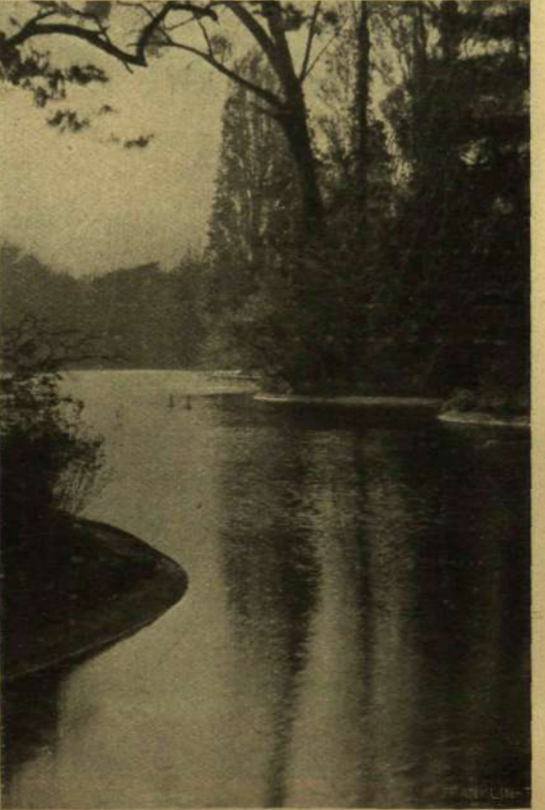
Perou című fogadóban, a Szajna partján. Három emeletes, palatetos, vöröstégla-épület ez, igen forgalmas helyen, átjárós udvarral.

Pean gyalogos kapitány viharos multú ember volt; 1708 januárjában szabadult a Bastille börtönéből, nem tudni, miféle vétségért. Gróf D'Abzac törzsökös régi családból származott, Perigord tartományból, mely afele Sáros vármegyéje Franciaországnak. Rákóczi francia lovas testőreinek volt a kapitánya; eszes, bátor katona, de nagy kártyás. Nem állott egyedül e téren. A fényűzésre hajló társadalmakban mindenkor nagyban divott a szerencsejáték. De tán sohasem harapódzott el annyira, mint Franciaországban a tizennyolcadik század elején. Mindennütt hinteggették az aranyat, keverték a kártyát: a királyi palotában, az úri házakban, a kocsmákban, a katonák a dobon, az ostromárok partján, roham előtt, roham után. A nagy urak házában a játék napján — úgy mondták akkoriban: donner à jouer — szabad bejárata volt minden társaságheli embernek. Azonban szemet hunytak, ha idegenek, kalandorok vegyültek közjéjük. A szenvedély nem válogatós.

Tessé egy ízben elbeszélgetett egy éltes törökkel. «A ti papjaitok — mondá emez — egyre a felebaráti szeretetet hirdetik. Holott úgy látom, embertársaitokkal szemben két dolog a főgondotok: az egyik, hogy elesábitások feleségét; a másik, hogy elnyerjétek a pénzt.»

A kamalduliak yerresi kápolnájának följárata. Ebben a kápolnában van Rákóczi szive eltemetve.

Részlet Yeres környékéről.

Az a feszület, amely a bíróasztalán állott, mikor Martinovicot és társait kivégezték.

Egykorú kép Martinovic és társai útjáról a veszőhelyre.

Martinovic egykorú arczképe.

«Igaza van a mohamedánnak — jegyzi meg egy levelében Tessé — de míg asszony, férfi s kártya lesz a világon, nem lehet egyebet tenni, mint hagyni a dolgokat a maguk után.»

A «marsall» mosolygó bölcs volt, XIV. Lajos szigorú uralkodó. Kemény tilalmat bocsátott ki a játék ellen. Egyszer csak jelentik Bizoton rendőrbiztosnak, nagyban folyik a játék a Hotel du Perouban. 1713 április 7-én este nyolcz órakor Bizoton egy palézas őrmester kíséretében megjelenik e fogadóban s jegyzőkönyvbe iktatja a tényállást. Vagy húsz hintó áll a ház előtt, ugyanennyi hordszék az udvarban. A szálloda első emeletén, egy a Szajnára néző teremben, tizenöt játékos «lansquenetet» játszik; vagy hatvan úriember («gens d'épée») járkal a teremben; hol néznek, hol fogadásokat kötnek a játékra. Dapsac (sic) és Pean nevű egyének rendezik e játékot. Rossignol és Michel szállodások adtak bérbé az első emeleti helyiséget a nevezetteknek. Ezeknek alapján Bizoton rendőrbiztos valamennyit a rendőrségre idézi április 10-ikére.

Csak Rossignol, és Pean tesznek eleget az idézésnek; a többiek nem jelentek meg. Április 12-ikén d'Argenson rendőrfőnök háromezer franc bírságra ítéli Peant és d'Abzacot, hat-százra Michelt és Rossignolt s elrendeli a játékra szolgáló lakosztály lezárását. Ítéletében kiemeli, hogy d'Abzac távollmaradása dacára nem halaszthatta el ezen ügy tárgyalását, tekintettel a közeledő husvétülnepre.*

A fejedelem neve egyáltalán nem fordul elő a rendőrség jegyzőkönyveiben; a házat is állandóan Hotel du Perouknak írják. Bizoton azt sem sejtí, hogy Sárosi gróf tisztjeit idézi a törvény elé; d'Argenson sem tudja, hogy kíséretéhez tartozik a két francia úr, kiket elmarasztal. Mindeddig Rákóczinak semmi köze a szajnaparti kártyások ügyéhez. Csak d'Argenson szigorú ítélete után kezdődik szerepe.

Ez időben Brenner prépost Rákóczi bizalmas tanácsosa s követe a francia udvarban. Lehet, hogy Brenner érdektársa volt a kártyásoknak, bár ettől függetlenül is szíven hordotta sorsukat, lévén önmaga is szenvedélyes játékos. E miatt lón később csúfos halála. Law spekulációi idejében eljátszotta az utolsó garasig a fejedelem reá bizott pénzét; a Bastilleba zárták s ott elmeteszte nyakát.

Brenner nyilván úgy informálta a fejedelmet, hogy az legott pártját fogta d'Abzacéknak. Régente a nagyurak udvarnépük, tisztjeik ügyét-baját személyes ügyüknek tekintették, s ugyancsak kényesek voltak az efféle dologban. Hozzá az akkori szokás szerint a vérbeli hercegeket, a követeiket s az idegen fejedelmi sarjakat megillette a jog, hogy házukban játékot rendezzenek. Rákóczi inkognitó élt Franciaországban s a helyiség, a melyben a játék folyt, nem az ő lakása volt, hanem fogadó, melynek egy részét tisztjei bérelték. Mégis zokon vette, hogy d'Argenson megbüntetni merészkedett ezeket. A büntetés okának csekély jelentőséget tulajdonított. Az ódium, mely ma

* Ezeket az iratokat az «Archives Nationales»-ban találtuk meg, a régi párisi rendőrség irattárában.

a tiltott szerencsejátékhöz fűződik, 1713-ban ismeretlen fogalom. Bizonyára úgy tetszett a fejedelemnek, az ilyen csekélység miatt nem hagyhatja cserben d'Abzacot, ki kedvéért négyszer megjárta Európát. Azonkívül a tiszték, kik annak idején kiléptek a francia hadseregből s zászlaja alá állottak, ugyancsak kényes anyagi helyzetbe kerültek. Ő nem tehetett sokat értük. S ekkoriban épenséggel nem tekintették főbenjáró vételnek, ha szabadságot tisztek kártyával kerekítették sovány jövedelmüket. Panaszt emelt tehát Ponchartrain kancellárnál, hogy a rendőrfőnök házi ügyeibe avatkozik. Lehetséges, Brenner arra is rávette, hivatkozzék egyszersmind a fejedelmi személyek ama jogára, hogy házukban játékot rendezzenek s tisztjei lakását udvarához tartozó helyiségnek jelentse ki.

A kancellár 1713 április 20-ikán értesíti Brenner, ő felsége felfüggesztette a d'Absacra s Peanra, a fejedelem «cselédjeire» rótt bírságot, azonban a király reméli, a fejedelem önmaga tiltja majd meg tisztjeinek a szerencsejátékot.

A becsület is, az érdek is arra készítették Rákóczit, hogy eleget tegyen a király óhajának. Mégis egy különös levelezés fejlődött ki Brenner s a kancellár között, melyben a prépost igen óvatos kifejezésekkel, de csökönyösen védi a Hotel du Perou-beli játékosokat s úgy igyekszik feltüntetni a dolgot, mintha a fejedelem hő óhajása volna, hogy tisztjei zavartalanul keverhessék a kártyát a szajnaparti házban.

A kancellár április 26-ikán kelt levelében kéri Torcy külügyminisztert, adná értésére, mit rendelt a király e tárgyban. Csodálkozik, hogy Rákóczi igényt formál a játék engedélyezési jogához, holott inkognitóban van az országban; azonkívül a fejedelem (saját kezével toldja ezt a levélbe a kancellár) nem lakik Párisban s egyáltalán nem játszik.

Úgy látszik, egy ideig folyt még a «pharaon» meg a «cassette» a Hotel du Perouban, bár valószínűleg a fejedelem tudtán kívül, sőt tilalma ellenére. Utoljára 1716-ban történik említés e tárgyról. Ez év márcziusában Rákóczi folyósítja hátralekös évdíját, «hogy kiírthesse a Hotel de Transylvanie-nak nevezett házat — írja a külügyminiszternek — s másol helyezhessen el bizonyos számú személyt, kik a közös ügyet szolgálták... Mert föltötte terhére esik az ennek előtte e házban szervezett játék.»

Ebben a levélben nevezik először Hotel de Transylvanie-nak a Hotel du Perout. De noha sosem volt e ház Rákóczié, csupán néhány francia tisztjeek szállása, mégis azt rebesgette a városnegyed népe, a fejedelem érszényébe vándorol az ott üzött játék nyeresége. Így került Rákóczi neve «Manon Leseaut»-ba. Pentenrieder császári ügyvivő szintén ilyen szófia-beszédek alapján újságolta 1715-ben, Rákóczi egyetlen jövedelme a házában folyó játék, mely negyvenezer francot hoz évente.

Rákóczi «kártyabarlangja» tehát mese. Akként keletkezett, hogy a fejedelem pártfogásába vette két francia tisztjét, kit tiltott szerencsejáték miatt súlyos bírságra ítéltek. Mint annyiszor, ez esetben is visszaéltet jóságával s úgy látszik, egy ideig tovább folyt a játék még akkor is, midőn betiltotta azt a király óhajára. Jellemző erre a kártyás történetre, hogy a rendőrbiztos szavát vette Peannak, hogy megszünteti a játékot a husvétülnepnek alatt. Azonban Bizoton jelenti főnökének, Pean megszegte szavát s nagyban folyt a kártyázás husvétkor. Ha Rákóczi tájékozva lett volna a Hotel de Perou-beli urak viselt dolgairól, ez a tény elegendő hogy teljes szigorúval lépjen fel ellenük.

(Vége következik.)

NAGYFŐLÉNY VASMEGYEI KÖZSÉG, A HOL TOMSICS PARASZTLEGÉNY HÁROM NAPIG LÖVÖLDÖZÖTT AZ EMBEREKRE A TORONTYÓL.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A régi ház. Tormay Cécile tehetségéről eléggé meggyőzött már két novellakönyve és Emberek a kövek között című regénye, de új könyve, A régi ház című regény mégis meglepetésként hat: egy érdekes tehetség hirtelen magasba szökkenését mutatja. A legjobb regények közé tartozik, a mi- ket mostanában irodalmunk produkált s a leg- finomabb és legzadagabb asszonyi írások közé tartozik irodalmunkban. Egy régi pesti polgári család történetét adja elő, a mint az első generá- cióban a hatalmas, féltelmes energiájú, egy da- rabból faragott öregapa erejéből az alacsony sor- sából hirtelen fölemelkedik, a második generáció- ban a becsületes, de erőtlén, vaserejű apja keze alatt önállóságában teljesen megbénult fiú kezén tepsedébe jut és a harmadik generációban az unokák kezén széjjelfoszlik. A család történetét mintegy szimbolizálja a régi ház, melyet még az öregapa, a hatalmas építómester épített fel erősnek, idő-állónak s a mely az unokák elgyöngült kezéből a bontó eskánya alá kerül. A régi ház és lakói körül mint valami háttér terül el a régi Pest törté- nete; valamikor a harminzas években épült fel a ház és az Ulving-család dícsősége, — akkor a ház egymagában állott a még sivatag, kiépítetlen Liptóvárosban, szemben vele az ódon Buda, föle lefelé a régi hajóhid, e mögött az összszűföldő, nyárspolgáriás, kicsinyes belváros, a maga kicsi- nyes, nyárspolgáriás német lakóival, a kik között elvétve, alig észrevéttve él az a néhány ember, a kikben a jövődó idők lelke forr. Jöttek aztán az izgatott idők, a szabadság harsogó szavával, a forradalom szorongó lelkesedésével: az új idők romboló és építő eljöveteleit szépen szimbolizálja a regényben Pest 1848-iki ostromának néhány erősen átél vónással való leírása, a hogy a régi házban és lakóiban visszhangzott: köröskörül rob- bannak a bombák, a háznak egy kis darabját is letörik, de dörrenésük a ház addig német, s a ma- gyar ügygel közömbös szellemét észrevétlenül hozzákapcsolja a magyarsághoz. Ez a messze pers- pektívákba sejtető történelmi háttér a regény legér- tekebb részei közé tartozik, a régi Pest lelkét, átalakulását alig foglalta olyan tiszta és pontos képbe regényíró. Úgy áll ez a háttér az előtérben levő alakok mögött, mint régi finom metszeteken a tájképi staffage, fontosabb és többszöröződő ná- luknál, mégse tolakszik előre, megmarad a maga helyén és ép ezzel kap határozott, erős hangszínt. A középpontja a regénynek egy hájas, meghatott tollal papírra vetett, lelkiileg erősen átél nőalak:

Anna, a «nagy ács», a családalapító unokája, a kinek lelkén át játszik le minden fontos esemény, a család egész története: a nagyapa nagy tervei, hatalmas erejének nyilvánulása, a város küzködése az új időkkel, márczius 15-ike, a polgárság szük- kördélete, a család dícsősége, majd alál-anatylása és beelővadásza a magyar élet nagy egységébe. Anna életét ezek határozzák meg, passzív, szenvedésre, a körülötte történő eseményeknek érzelmben való felszívására berendezett asszonyi élet az ő élete, egy finom, érzékeny rezonáló felület, a melyet folytonos izgalomban tart az élet körülötte zajló változatossága, melybe magának cselekvőleg bele- nyulni nincs módja. Az asszonyi passzivitás csön- desesen vérző szomorúsága ömlik el lényén, gyöngé- den, szomorúan, szentimentalizmus nélkül, mert eleven igazsággal. Ő nem csinál semmit, csak ér- zésben él át mindent. A szerelmet és házasságot is: egy fajtájától idegen férfi szerelmét, egy magyar nemes urét, a ki nem érzi az ő városi, polgári érzéseit, minden idegével a falura, az elvesztett ősi birtokra vágyódik. A fajták és a világnézetek különbözőségéből lesz a házasság tragédiája: férj és nő szeretik egymást, mégis mind több ide- genség lopódzik közéjük, a míg csaknem telje- sen elválnak lelkük s csak a férj halálának órájá- ban forrnak újra össze. Ennek a házasságtörésnek a rajzában gyönyörűen meglátott az írónő egy elé- szen új dolgot: azokat a belső válságokat, melye- ket a magyar élet nagy átalakulása, az utolsó két generációban végbement összevegyülés a falusi magyarság és a városi német polgárság közt a lelkükben felidézett. Ez a megfigyelés is nagy ér- téket ad a regénynek. De nagyon értékes a for- mája is. Előadása tele van finomsággal, hangula- tokat, érzéseket, emberi indulatokat úgy tud je- lemezni, hogy azok biztosan jellemzik az embe- reket is, a kiből lejtészanak, érzetelni tudja s mindig az olvasó tudatában tartani az érzelmi kapcsolatot, melyek az egyes személyeket összefűzik, finom árnyaló művészeittel tud széles lelki perspek- tívákat nyitni. Stílje is finom, gazdag, kifejező stílus, rendkívül gondos, fölösleges cizcoma és szó- szaporítás nélküli. Irodalmi visszhangok, távolról, halkán érzékek a regényben, már alapvető kon- ceptiójában, a régi ház szimbolikus beállításá- ban is, itt-ott német írók hatását érezzük, egy alakban Dickensét, — az írónő eltávolodott már ol- vasmányaitól, de nem szakadt el egészen tőlünk. De már önállóan jár, — biztos lépésekkel és el tud jutni, botlás nélkül, oda, a hova elindult. A könyv- hoz gróf Batthyány Gyula rajzolt kissé Bayrossra emlékeztető, de finom és talentumos illusztrációkat.

Turáni dalok. Zempléni Árpád verskötetét, mely annak idején általános figyelmet keltett nem kö- zönséges belső erejével, sajtóságos színeivel s az ősi turánsg emlékeinek felelevenítésére való buz- galmával, most németre fordítva adta ki Turá- nische Lieder című alatt Lechner Gyula, kinek egész sereg fordítását ismerjük magyar költőkbeli németre, többek közt Az ember tragédiáját, egy lírai anthológiát, Bóth Ágost Ráskai Leá-ját stb. A fordítás derék munka: az eredeti sokszor nem könnyű versmérteikében készült, olyan írónak mun- kája, kinek frazeológiája és technikája a német klasszikus költészet tradícióihoz simul s gyakran sikerül visszaadnia az eredetinek legjellemzőbb sa- játosságát, a sajtóerőt hangot, a melyben a tu- ráni ősi dalok belső ritmusa vegyül össze egy mo- dern költővel, a ki tudatosan fokozza le a hangját és beszédét primitívá.

Évkönyv. Az Izraelita Magyar Irodalmi Társa- ság szokásos évkönyve, melyet most már huszon- nyolcadik évfolyamában, Bánóczy József szerkeszt, most jelent meg. Az évkönyv hivatalos része, a társulati közlemények tevékeny belső életéről tanu- skodnak; a könyv első felében közölt irodalmi mun- kák pedig sok becses adalékot adnak a magyar zsidóság múltjához, egyes kiváló zsidó férfiak éle- tének és munkásságának ismertetéséhez stb. Né- hany szépírodalmi munka, kivált több szép ver- se hozzájárul az évkönyv tartalmának gazdagítá- sához. Dr. János Engel Róbert, Szegő Arnold, dr. Heller Bernát, dr. Fürst Aladár, Mezey Sán- dor, Sebestény Károly, Szilágyi Géza, Nádas Pál, Lenkei Henrik s még többen mások a könyv irdo- cikkeinek írói. Ugyane társulat régi vállalásos irdo- dalmunk egy érdekes termékét, Péchi Simon szom- batos imádságos könyvét adta ki dr. Guttman Mihály és dr. Harnos Sándor gondozásával. Ez az imádságos-gyűjtemény mindaddig kiadatlan volt, irodalomtörténeti könyvekből ismerték jobbra a szakemberek is. A társulat mindenesetre szolgál- tott tett irodalomtörténetírásunknak is e mű ki- adásával s érdemes munka a kiadók bevezetése is, a mely nagy tájékozottsággal rajzolja meg a XVI. századi erdélyi szombatos-mozgalmat, Péchi Simon érdekes alakját s az egész szekta pszichológiai és eszmei képét.

Fotóművészet. E cím alatt új folyóirat indult a mely a művészi fotográfia terjesztésére s az iránta érdeklődők felvilágosítására. Külsőre igen szép ki- állítású, belsőleg tartalmas füzet, sok szép, valóban művészi fényképfelvételek közöl, érdekes cikkeket, fotográfiai újdonságokat, kiállítási híreket s külön

tájékoztató rovatot a kezdők számára. A folyó- iratot Balogh Rudolf fényképező munkatársunk szerkeszti, a ki lapunkban tette ismertté nevét a magyar fényképezők között s kinek izlése, szakér- telme és routineja kezesség arra, hogy a folyóirat színvonalra egy emelkedni fog. A magyar amatőr- fényképezők országos szövetsége és a magyar művész- fényképezők klubja hivatalos folyóiratává tette a Fotóművészet-et, mely első számában tetemes ösz- szegű pályázatot is hirdet művészi fényképekre. Előfizetési ára negyedévre 3-50 K; egyes szám ára 2 K. A szerkesztőség és kiadóhivatal, a hova az előfizetési pénzek küldendők: Budapest, IV. Váci-utca 12. Mutatványszámokot ingyen küld a kiadóhivatal.

A «Jó Pajtás», Sebők Zsigmond és Benedek Elek képes gyermeklapja legújabb, június 14-iki szá- mába Abrányi Emil, Benedek bácsi és Madarassy E. irtak verset, Zsoldos László elbeszélést, Sebők Zsigmond folytatja új macskó-ciklusát, Dörmögő Dömötör szerencsésjéről, Krúdy Gyula hangulatos történetet írt, Baria Ernő szép képet rajzolt, Mauks Kornélia folytatja elbeszélést, Zsiga bácsi ked- ves mókát mond el, Benedek Elek folytatja Oh, szép ifjúságom című regényét, a rovat apróságai, rejtvények, szerkesztői izenetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát. A «Jó Pajtás»-t a Frank- lin-Társulat adja ki, előfizetési ára negyedévre 2 ko- rona 50 fillér, félévre 5 korona, egész évre 10 ko- rona, egyes szám ára 20 fillér. Mutatványszámot kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal (VI. ker., Újtemető-utca 4.).

Új könyvek: A régi ház. Regény, Irta Tormay Cécile. Buda- pest, Singer és Wolfner; ára 4 K.

Turanische Lieder. Lechner Gyula fordítása Zempléni Árpád költeményeiből. Budapest, Németh József; ára 5 K.

Évkönyv. Kiadja az Izr. Magyar Irodalmi Társu- lat. Szerkeszti Bánóczy József. Budapest, 1914.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: MARKOVITS PÁL, 86 éves korában. — KLEMM BÉLA, takarékpénztári igazgató, 79 éves korában Körmezőbányán. — Dr. MALY ÁNTAL, volt temesvári tiszti főorvos, 75 éves korában. — Urai URAY LAJOS, földbir- tokos, 69 éves korában Tynkodon. — LORBERER LÁSZLÓ, nyug. hajózási felügyelő, 69 éves korában

Budapesten. — KOEBULY JÓZSEF, nyug. máv. fő- felügyelő, hatvanháét éves korában Budapesten. — PORUBSKY JENŐ, a debreczeni tábla elnöke, 61 éves korában. — CSERBI GYULA, államasuti felügyelő, 63 éves korában Budapesten. — IDŐS SZOTYORI DÁNIEL, 63 éves korában Kézdivásárhelyen. — BARTHA JÁNOS, nyug. református elemi iskolai tanító, 59 éves korában Máramaroszigeten. — JÁSZAI GÉZA, sebenedi címzetes püspök, hodrog- monostori címzetes apát, kerületi esperes, szeged- belvárosi plébános, 57 éves korában Szegeden. — LINDMAYER JÁNOS, rendőrkapitány, 52 éves korában Selmeczbányán. — GÁMPÉ ISTVÁN, 56 éves korában Csucsán. — Dr. Fogarasi KÉPESY LÁSZLÓ, cse- ngeri főszolgabíró, Szatmármegye törvényhatósági bizottságának tagja, 45 éves korában. — HANULYK MIRAIX, járási írodatiszt, 44 éves korában Dom- bováron. — SIKARI KOVÁCS ANDRÁS, városi tiszt- viselő, 43 éves korában Keekemetén. — SANDOR ALFRÉD, okl. mérnök tartalékos tüzérhadnagy, a pozsonyi kábelgyár üzemvezető mérnöke, 35 éves korában. — SZÉKELY JÓZSEF, Zemplén vármegye th. főszolgabírája, 36 éves korában Tokajban.

Özv. HALLÖSY ÖDÖNNÉ, szül. tóltipecsi Pajor Emi- lia, 72 éves korában Csávolyon. — Köröspataki és köpeczi SEBESTYÉN JÓZSEFNÉ, szül. Bárdos Pi- roska, 27 éves korában Kolozsvárott. — Özv. NYISZLI VIKTORNÉ Budapesten. — Rudinai MOLNÁR ISTVÁNNÉ, szül. Ybbs-Miller Paulin, 59 éves korában Buda- pesten. — Özv. MARKFELD ADOLFÉ, szül. Krausz Katalin, 55 éves korában Budapesten. — Weisz ADOLFÉ, szül. Prager Sarolta, 76 éves korában Nagykánizsán. — SZENTE MÁRTA, 19 éves korában Budapesten.

EGYVELEG.

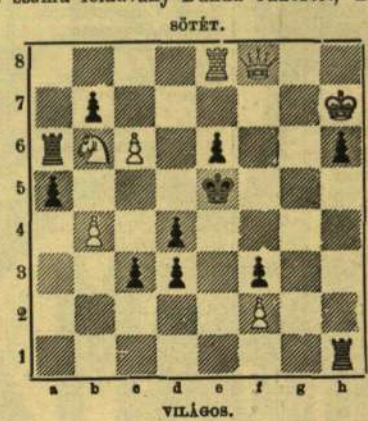
* Repülő-ágyú. Az angliai Bisley városka ha- tárában rendszeres lőgyakorlatok folynak olyan ágyúkkal, a melyeket aeroplán viz fel a magasba. Az ágyúk, a melyeket Lewis szeres tervei után készítettek, természetesen nem nagyok, súlyuk mindössze 11—12 kilogram. Másodpercenként 10 lövést is lehet velük tenni repülés közben. A ki- sérletek eredménye hadi szempontból kedvező, mert a repülő ágyúk golyóinak több mint fele talál.

A vidéket megtekintő közlekedési kocsi Rohitsch-Sauerbrunnra. Junius 1-től naponta indul Pertschach állomástól (déli vasut) délután 3 óra 20 perckor, utazási díj 3 korona. Krapina állomás- tól (Máv.) indul délelőtt 10 óra 15 perckor, utazási díj 5 korona. Csomagszállítás tarifa szerint.

Szerkesztői üzenetek. Egy leányt. Viszontállókész stb. Mondvánálát, affektált hangú versek, színtelen és erőtlén nyelven. Vers és próza. A két versben van egy s más jó, bizonytalanul, erő nélkül kifejezve; a két novella meg- lehetős távol esik az irodalmi színvonalól. A tükör. Erre sem mondhattuk egyebet, mint a multkor, sőt ez talán még kevesebbet is ér. Párisból hazafelé. Anate. Az első Ady párisi ver- seinek visszhangja, a másikkban sem tudja a dolgokat a saját szemével nézni és a saját hangján előadni.

SAKKJÁTÉK.

2904. számú feladvány Dunka Jánostól, Budapest.

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» folyó évi 20 ik számában megjelent képtalány megfejtése: Ne mondja ma- gát boldogtalannak a ki még könnyet hullathat vesztésben.

Felolós szerkesztő: Holtsy Pál. Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Vármegye-u. 11. Kiadó-hivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

SALVATOR SCHULTES ÁGOST Színye-Lipóczy Salvatorforrás-vállalat Budapest V. Rudolfi-rakpart 8. a kiváló bőr- és lithimos gyógyforrás, vese- és hólyagbajok- nál, köszvénynél, cukorbetegségnél, vörheneynél, emésztési és lélegzési szervek hurutjainál kitűnő hatása.

PALMA advertisement featuring an illustration of a woman in a hat and a cityscape. Text includes 'PALMA' and 'KRONFUSZ'.

Lohr Mária (KRONFUSZ) Gyár és fűzlet VII., Baross-u. 85. Telefon: József 2-37.

Ideggyenge férfiak! Neurasthéniaiban szenvedők kérgének gyengeségük azonnali meg- szüntetését tárgyoló ismeretű 40 fillé- res postabélyeg-csatlóvala mellett. Nem belsőleg bevezendő gyógyszer. Cím: «Nova Mechanika 130» Budapest, Flókbéret 40. Főposta.

«SZÉCHENYI» FIUNEVELŐ ÉS TANINTÉZET Telefon 52-64 Bpest V., Személynök-u. 7. I. e. Telefon 52-64

Női FELSŐ KERESKEDELMi ISKOLA POZSONYBAN Érettiségi vizsgálat. Állatkozott. Intenzív. Értelmitől kívánatra küld az igazgatóság.

BETONÜRTÖMBGYÁRTÓ GÉPEK cementfedőgépek, oszlopok stb. gyártására. Formák: csövek, lépcsőfokok, oszlopok stb. gyártására. Kőaprító gépek, keverők, hydr. sajtók. Dr. Gaspary & Co. gépgyára, Markranstädt Leipzig mellett. Bemutatóhelyünkben vagy 50 gép üzembn. Kérjük gyárunkat meglátogatni. 228. sz. brosúra ingyen.

Steckenpferd- liliomtejszappan Bergmann & Co. cégtől, Tetschen, a/Elbe. egyre nagyobb kedveltségnek és elterjedtségnek örvend, szeplő ellen való elismert hatásánál fogva s a bőr és szép- ség gondozásában való fölülmulhatatlanságáért. Személyi elismerésért! Sok legnagyobb kitüntetés! Bevásárlásnál óvatossággal! Ugyeljen nyomatkoson a Steckenpferd védő- jegre és a czeg helyes nevére! Darabja 80 fillérért kapható gyógyszerárakban, drogériákban, illatszertüzekben, stb. Hasonlóképpen kiténő Bergmann Manera liliomkrémje (70 fillér egy tubus). Kiténő szeres női kezek gondozására.

BŐRÖNDÖS PAPEK JÓZSEF Csász. és kir. udvari szállító. bőráru gyártó, Buda- A főváros leg- pest, VIII. kerület, nagyobb bőr- Bákóczy-ut 11. szám. áru szaküzlete.

KOSZTÁNY-GYÓGYSZERVÁZ. Kinek van szeplője? Vagy bármely más folt, bőrtisztatlanság az arczán? Az használja teljes bizalommal Rozsnyay Szeráj arczkenőcsét, mely egyedül szer az arcz tisztatlanságát, szeplőt, mitesereket, pattanásokat eltávolítja. Használatára az arcz pár nap alatt bármely- pohára és hófehérre változik. Egy kis tégely ára 70 fill., nagy tégely 1-40 K. Hozzávaló szappan ára 70 fill. Rozsnyay Szeráj arczke- nécséje ára 1 K. Szeráj poudre, az arczporok gyöngye, 1 doboz 1-20 K. fehéj, rózsá, sárgás és testszínbé. Készíti: Rozsnyay M. Gyógyszerárta, Arad, Szabadság-tér 8.

ZEISS Tábort látcsövek és színházi látcsövek. Nagy fényerősség. — Nagy láttér. ÚJ MODELLEK. Eredeti árakon minden szakba vágó üzlet által beszerezhetők. T. 404. sz. katalógus díjtalan. JULIUS BITTNER Reichenau, Nied. Öst. Kérjen kifejezetten Bittner látcsöveket, Reichenau, (Nied. Öst.) mert sok utánzat van. IX/3., Ferstelgasse 1. Gyárak: Győr, Jena, London, Wien, Riga.

Person Summisarok a legjobb

A MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMVASUTAK NYÁRI MENETRENDJE.

Table with columns: Délelőtti, Délután, A vonatok indulása Budapest keleti p.-u.-ról. Includes train numbers, destinations, and departure times.

Table with columns: Délelőtti, Délután, A vonatok érkezése Budapest keleti p.-u.-ra. Includes train numbers, origins, and arrival times.

Table with columns: Délelőtti, Délután, A vonatok indulása Budapest nyugoti p.-u.-ról. Includes train numbers, destinations, and departure times.

Table with columns: Délelőtti, Délután, A vonatok érkezése Budapest nyugoti p.-u.-ra. Includes train numbers, origins, and arrival times.

Valódi brünni szövetek. Advertisement for Valodí Brünni fabrics, featuring a woman playing a gramophone.

Mit kiabál? Poloskák sváb és molynek. Löcherer Cimexin. Mágnes cipőkrém. Gyártja: HERCZEG és GEIGER.

Hutter és Schrantz r.-t. Advertisement for Hutter and Schrantz, featuring a diagram of a mechanical device.

KELETI-féle speciális gyártmányok. Advertisement for Keleti's special products, featuring a man in a suit.

Prof. Stechazy. Advertisement for Stechazy's medicinal products, featuring a bottle of medicine.

WIKTORIN-FÉNY. Advertisement for Wiktorin-Fény lamps, featuring a lamp and descriptive text.

MARGIT-CRÉME. Advertisement for Margit-Crème, featuring a woman's face and descriptive text.

A keblek erősítésére és fejlesztésére a Pilules Orientales közelebe semmi sem jöhet.

Szép, kemény és kifejtett kebel mindig nagy vágya volt az elegáns hölgyeknek, mert elengedhetetlenül hozzátartozik a szépség teljességéhez.

Tehát nem fölösleges ismételnünk a hölgyeknek, akiknek keble nem elegendő módon kifejlődve, vagy azoknak a sokaknak, akiknek mellette nem rendelkeznek azaz a ruganyossággal, amelyet a mestermű dívat megkövetel, hogy egyedül a Pilules Orientales adják meg az ideális kebel, amely elegánsan harmonizál a derek karcsúságával.

Sok másféle szert és kezelést hirdettek még, mint czélhoz vezetőt, de eddig mind hatástalanak bizonyult és kénytelen volt a Pilules Orientales-nak átengedni a teret, amelyet ma az egész világon ismernek és amelynek nem tart vissza némely utazót attól, hogy időrel-töredék ismét csodaszertnek ne hirdesse a maga készítményét. Ezek az igéretes, sajnos, nem válnak be és a hölgyeknek az a része, amely hitelt ad ezeknek a csábító magasztalásoknak, a nagy költség ellenére is csúszdik. Ezek a hölgyek jobban tudják, hogy a Pilules Orientales-t használják, mert akkor sok csalódást elkerülhettek volna.

Azon hölgyek száma, akik a Pilules Orientalesnek köszönhetik a gyönyörű mellét, nagyobbodik napról-napra és a hálaikat kitűnik díszes leveleikkel, amelyekkel — hivatali úton akadályoztatva — a Pilules Orientales elvitatlanul hatásának szinté a autentikus bizonyítékai.

Igy ír pl. de C... hölgy: *Teljesen meg vagyok elégedve azon eredményemmel, amelyet elértem a Pilules Orientales-el. Gyönyörű bimbókat, miszerint hálám fogom Önnek köszönetet mondani, hogy fogok jó és jól értem a keblek fejlődését az Ön piluláit, látom vérszegénységem elcsúszni.* Mme de G... rue Bayen, Paris.

Es a másik: *Drum!* *A Pilules Orientales nagyon jól tesznek és kösömet esekert, látom örömmel azon beszáncsok lassan eltűnni, amelyek körültekintő keblemet. Most már nem azzal kétségem, hogy szép keblek fogok élvezni, amelyet több év óta élveztem.* Louise M... rue Franklin, Passy.

A Pilules Orientales használatára által csodálatosan megjelentek a fiatal leányoknak épp úgy, mint azok hölgyeknek, kiknek keble tökéletlenül van kifejlődve vagy száradtság és betegségben szenvedtek. Gyenge egészségű és szervezettel egyének is bevehetik azokat, ahogy a következő két kivonat mutatja:

Drum! *En nagyon meg vagyok elégedve a Pilules Orientales-nal, amelyek nemcsak kissé nagyobb keblet adnak, hanem egészségesebb is vagyok. Ma 30 éves vagyok, vérszegény voltam a legeszebb gyermekkorom óta és csak azóta, hogy veszem az Ön Piluláit, látom vérszegénységem elcsúszni.* Mlle G... place St-Pierre, Toncins.

Drum! *A barátom, akivel megismertettem a Pilules Orientales-t, nagyon meg van vele elégedve. Sőt gyomorgörsei voltak, amelyek eltűntek.* L. Y... rue Couray, Granville.

Igy a Pilules Orientales nem ártnak soha sem az egészségnek, sem a gyomornak. Különböző kizárólag ártatlan és jótévő anyagokat tartalmaznak és nem veszélyes szereket, mint arzén vagy más és soha nem merül föl panasz 30 év óta, amióta minden országban hölgy és fiatal leány használja.

Az orvosok maguk elismerik érdemét, rendelik pácienseiknek, amit a következő level bizonyít:

Drum! *Tovább is rendeltem a hírhedt Pilules Orientales produktumot az én pácienseimnek és örömmel kijelenthetem Önnek, hogy ennek számos sikert kövönthetek.* Doctor G... & N... (Lobré-Infleure).

A kezelés jó hatása azonnal kifejezésre jut és tökéletes lesz a hatás 2 hónap alatt, sőt gyakran néhány hét alatt, ahogy a következő két level mutatja: *Drum!* *14 nap óta veszem a Pilules Orientales-t és már megelégedéssel meglepő eredményt veszek észre.* Mme H... L... rue Condat, Marseille.

Drum! *Ezenmel sietek Önnek gratulálni a Pilules Orientalesért, amelyet jobban tekintek csodálatosnak, mint azt, hogy elintézett mélyhorpadásokat, amely kebel mindkét oldalán volt. Most gyönyörű keblem van. Az én puha mellem megkezdődött, és én az Ön Piluláitól el vagyok ragadtatva.* Mme A... L... Vevy, Sejft.

Itt félbeszakítjuk a cizellásokat, amelyek a Pilules Orientales hatásait mutatják, amelyek nem engedik összevesztetni egyikével sem azoknak a nem reális szerekek, amelyek napról-napra megjelennek. Itt félbeszakítjuk a cizellásokat, amelyek a Keleti pilulák hatásait mutatják, amelyek nem engedik összevetni egyikével sem azoknak a nem reális szerekek, amelyek napról-napra megjelennek.

Igy tehát a hölgyek, ha javítani akarják kebelük esztétikáját, ha mellük nem elég kifejtett vagy kemény, ne habozzanak a Pilules Orientales-hoz folyamodni. Néhány hét alatt legkisebb vesebb óhajukat teljesítve fogják látni és nem fogják legszebb derekukat megoldott barátjaikat irigyelni. Meg lesz lepetve és elragadtatva az önnel teljesült gyors átalakulással. Egy üveg Pilules Orientales ára, használati utasítással együtt 6.45 postautalványon való beküldése ellenében, vagy 6.75 kor utánvétellel. J. Ratte, Pharmacia, 45, rue de l'Ecliquier, Paris. Kisküldés Ausztria-Magyarországra részére: Tórkötő József gyógyszerész, Bpest, IV., Király u. 12. Vertriebs Franz. Kosmet. Artikel Wien, XII. Bez., Teichackergrasse 5.

Gulliver

rendkívül olcsó, mert kaucsukból készült.

Páratlan a maga nemében RUSZÁNDÁ

GYÖGYISZAP FÜRDŐ
bármely más nemzetközi fürdőt is felülmúl
Vasúti, posta- és távírda-állomás
Dél-Magyarország Melenceze (Torontál.)
Nyitva május 15-től szeptember 15-ig.

Négy modernül berendezett 74 szobából álló szállóudvar.
A fürdőről orvosi szaktekintélyek rendelkeznek
Javalva: köszvény, idült ízületi rheuma, scrophulosis minden alakjában, kenőgyógyomláknak ellenálló bőrbetegségek, patitis és prurigo, vérzésben szenvedő nők, idegbetegség, esztétikumok. Caras Neoristinnel és jódolt tus bántalmaknál biztosan gyógyul.
Külföldi jó magyar konyha, valódi hamisítatlan borok, olvasó- és zongoraterem, tekeasztal és tekepálya, nagy virágos és árnyékos park padokkal, naponta cigányhangverseny tartatik.
Prospektust kívánatra díjlanul küld a Fürdőigazgatóság.

Tobelbad

GYÖGYFÜRDŐ GRÁC SZANATORIUMMAL
MELLETT
Gyomor- és bélbetegségeknek, idegességeknek, tüdőknél és légcsőbetegségeknek. Diétás kurák, Hízó és soványító kurák
SPORTKURÁK
Lehmann-kurák. Villamos- és vízgyógykezelések. Nap- és légfürdők. Ujtások: Nagyszabású sporttelepek (golf, tennis, football, tenis, croquet-pályák, nyitott lovardó, vadászpályák, szélvölgy). Kétszer negyvenötöttes rádiómos vízű 25 C-os szabad termalfürdő. Másékel szanatoriumi- és pensió-árak. Magyar orvos, magyar levelezés és prospektus. Megnyitás május 1-én. Előidényben külön kedvezmény. Cím: Tobelbad bei Grác.

A f. é. augusztus hónap megnyitó

TERMAL-FÜRDŐNK

iszap-, sós-, kénes-, jódos-, vasas- és szénasavas medencéivel pótolják a leghatékonyabb gyógyfürdőket. Ivó-, izasztó-, soványító-, hidegvíz- és elektromos kurák. Inhaláció. — Géptornászati.

HUNGÁRIA-FÜRDŐ

BUDAPEST

Tátra-Virág völgy

A Tátra lábánál, szelől és portól védett klimatikus gyógy- és nyaralóhely, vízgőyintézzel Forrad város közepén közelében. Innen a Dobósi Jégbarlang legérdekesebb útján érhető el. Omnibus közlekedés minden vonatkozó Javalva: Basedow, neurasthenia, vérszegénység, sápkór, idegesség, gyomor- és bélbajok stb. betegségeknek állandó fürdőorvos. Egy minip. kényelemmel berendezett 4 szobás villa is kiadó.

Allami hivatalnokok az elő- és utóidénybe szobákról 50% engedményt élveznek.
Étkezés naponta a penzionon: reggel 2. délután 4 és este 2 fogás 5 korona. — Kívánatra prospektust küld Tátra-Virág völgy gondnoksága.

Balatonfüredi szanatorium és gyógyfürdő

Természetes szénasavas iszapfürdők és balatonfürdők. Ivókúra. Fizikai és diétetikai gyógyintézet az összes népbetegségek számára. Különös tekintettel a szív- és érszervi, vese megbetegedéseinek és női bajoknak. Cukorbetegségnek ivó-, alkalmazó- és diétetikai kúra. Idegbetegségek számára az összes modern gyógyeszközökkel felszerelve. Soványító-, hízó-kúra. Röntgen- és kémiai-laboratórium. Zander-intézet. Inhalatórium. — Egész éven át nyitva. — Prospektussal és felvilágosítással szolgál a Fürdőigazgatóság.

BADEN WIEN MELLETT. PENSION MELANIE

Előkelő családi otthon, legszebb felvétel, a főhercegi villák közelében, előkelő konyha. — Kert. — Villamos vasúti megállóhely. — Helyközi telefon 240. — Egész éven át nyitva. — Tulajdonos: Melly Mayer von Maybach. Prospektust küld Blochner J. hirdetője, Budapest, IV., Semmelweis-utca 4. sz.

Régi hírneves kénes gyógyfürdő VÁRASD-TÖPLITZ

(Horvátország) — Vasúti, posta-, telefon- és távírda-állomás. Uj gyógyszálloda villanyvilágítással. Hírneves radioaktív hőforrás +58° C.

Prospektus ingyen!!
Ajánlva: köszvény, csúsz, ischias stb. néli. Ivókurák: mákos torok-, gége-, mell-, máj-, gyomor- és bélbántalmaknál.
Elekt. masszázs, iszap-, szénasavas és napfürdők és forróvíz kezelés.

Egész éven át nyitva. Modern kényelem. Uj szállóudvar. Mesés könyvek. Kátoháza.
Fürdőorvos: Dr. LOCHERT J.

Kénes gyógyfürdő BADEN WIEN MELLETT

Kiváló gyógyerejű kénesforrások iszapcsomagolások: csúsz, köszvény, ischias, izzadmányok, bántalmak, neuralgia, görvélykór, bőrbajok, fémérgezés ellen. Pereglini városi fürdő. — HERZOGHOF városi fürdőszálloda. — Elsőrangú ház. Interurbán telefon. Melegvíz, fénnyelző. Továbbá elsőrangú szállóudvar, penziók, éttermek, vendéglők és üzletek. Fürdőidény egész éven át. Prospektus ingyen. — Felvilágosítással szolgál a FÜRDŐIGAZGATÓSÁG BADEN, vagy BLOCKNER J. hirdetője, Bpest, IV., Semmelweis-u. 4., hol prospektus kapható.

TÁTRALOMNICZ PALOTA-SZÁLLÓ

Szezon május 31-től. Lőverseny, nemzetközi galamblovászat, tenis és golf. — Posta, telefon, autombliok. — Prospektust ingyen küld az igazgatóság.

LOMNICZ-SZÁLLÓ. Bethlen-ház.

Julius hó 1-től nyitva. — Teljes penzió 10/4 K-től. Klimatikus gyógyhely modern szanatóriummal. Június és szeptember hónapokban teljes heti penzió a PALOTA-SZÁLLÓBAN isással és ellátással 77 kor.

25. SZ. 1914. (61. ÉVFOLYAM.)
SZERKESZTŐ HOITSY PÁL.
BUDAPEST, JUNIUS 21.
Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utca 11. Egyes szám ára 40 fillér. Előfizetési feltételek: Egészévre — 20 korona. Félévre — 10 korona. Negyedévre — 5 korona. A Vildkrónika-val negyedévenként 1 koronával több. Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldij is esatolandó.

A KONOPISTI KASTÉLY, FERENCZ FERDINÁND TRÓNORÖKÖS KEDVES TARTÓZKODÓHELYE, A HOL II. VILMOS NÉMET CSÁZÁR LÁTOGATÁSÁT FOGADTA.